

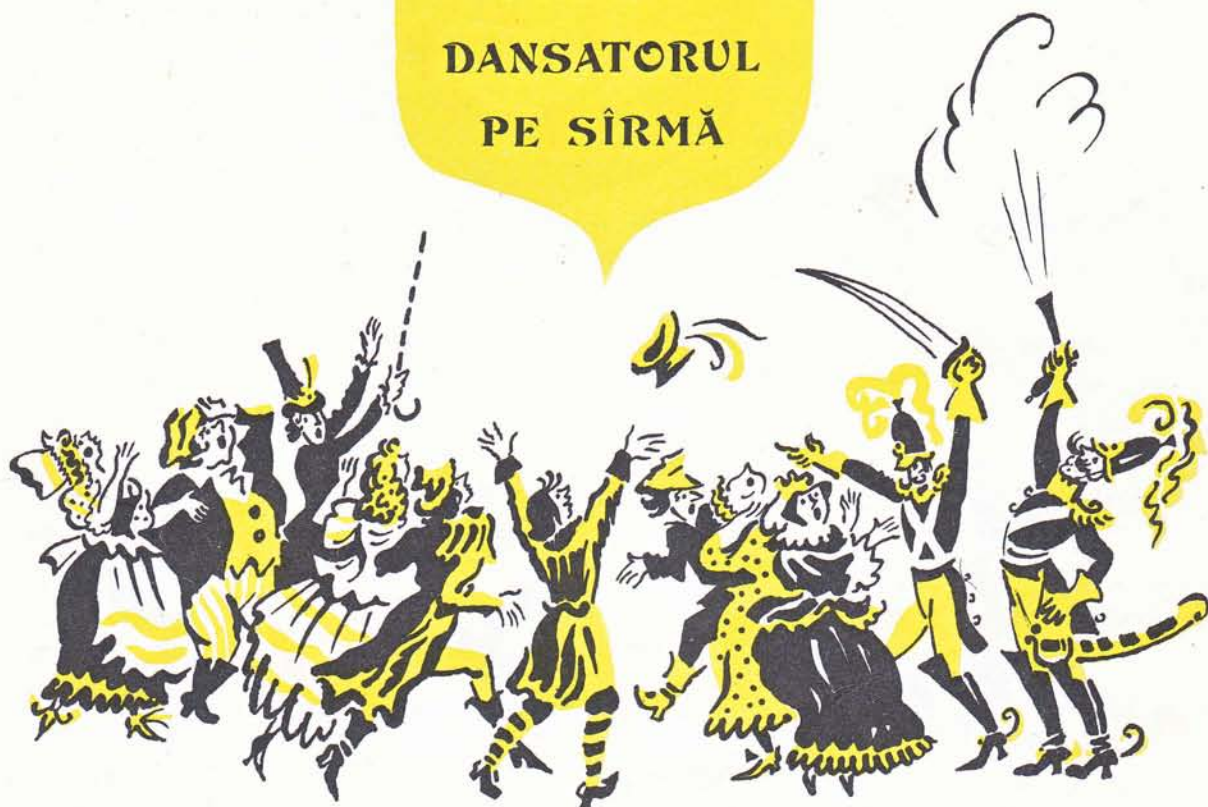
Iuri Oleșa
TREI GRĂȘANI

partea I

**TIBUL -
DANSATORUL
PE SÎRMĂ**

C a p i t o l u l I

O zi grea pentru doctorul Gaspar Arneri

A trecut vremea vrăjitorilor. De fapt ei nici n-au existat vreodată. Cele ce se spun despre dînșii sînt simple născociri, povești pentru copiii mici. Dar, pentru că unii scamatori știau să înșele cu strașnică dibăcie pe orice gură-cască, erau socotiți de aceștia drept vrăjitori și magicieni.

Trăia odată un doctor. El se numea Gaspar Arneri. Numai un naiv, un hoinar de prin bîlciuri sau vreun student care nu-și mai isprăvisese studiile îl puteau lua drept vrăjitor. Într-adevăr, acest doctor săvîrșise lucruri atît de uimitoare, încît acestea păreau adevărate minuni. Desigur că el nu avea nimic de-a face cu vrăjitorii și șarlatanii, care înșelau lumea prea încrezătoare.

Doctorul Gaspar Arneri era un savant. Studiase cîcă vreo sută de științe. În orice caz, nu era în țară un altul mai înțelept și mai învățat ca el.

Toată lumea știa cît e el de iscusit — și morarul, și soldatul, și doamnele și chiar miniștrii. Școlarii cîntau despre el chiar și un cîntec, cu următorul refren:

Cum poți zbura de pe pământ spre stele,
Și cum poți prinde vulpea de coadă,
Ori cum se scot din piatră seacă aburi,
Pe doctor Gaspar Arneri întreabă-l.

Odată, într-o vară, prin iunie, pe o vreme frumoasă, doctorul Gaspar Arneri hotărî să facă o plimbare mai lungă, pentru a-și aduna câteva soiuri de ierburi și gândaci.

Doctorul era un om în vîrstă și de aceea se cam temea de ploaie și de vînt. De cîte ori se pregătea să iasă din casă, el își înfășura gîtul cu un șal gros, își lua ochelarii de praf, bastonul, ca să nu se împiedice, și în general se pregătea de plimbare cu multă precauție.

De data aceasta, ziua era minunată. Soarele strălucea din plin. Iarba verde și fragedă te făcea parcă să-i simți în gură dulceața, puful pădărilor zbura, păsărelele ciripeau, un vîntuleț adia ușor, ca o rochie vaporosă de bal.

„Toate-s bune, își spuse doctorul, totuși trebuie să-mi iau și pelevina, căci zilele de vară sînt înșelătoare. S-ar putea să plouă.“

Doctorul își puse la punct treburile gospodăriei, suflă în ochelari, își luă lădița sa de piele verde, care îi servea de valiză, și plecă.

Cele mai interesante priveliști se aflau în afara orașului, către palatul celor Trei Grăsani. Doctorul vizita mai ales aceste locuri. Palatul celor Trei Grăsani era așezat în mijlocul unui parc imens. Parcul era înconjurat de șanțuri adînci. Peste șanțuri se întindeau poduri negre de fier. Aceste poduri erau păzite de straja palatului — gardieni cu șepci negre de mușama, împodobite cu pene galbene. Cît priveai cu ochii, de jur împrejurul parcului, se întindeau pajiști cu flori, crînguri și iazuri.

Aici era un loc minunat pentru plimbare. Aici creșteau cele mai felurite și interesante ierburi, aici răsuna zumzetul celor mai frumoși gândaci și trilurile celor mai iscusite păsărele.

„Să merg pe jos pînă acolo, e prea departe. Am să ies pînă la porțile orașului și am să iau o birjă. Așa voi ajunge pînă la parcul palatului“, se gîndi doctorul.

Dar, la porțile orașului, erau oameni mai mulți ca niciodată.

„Să fie oare duminică? Nu cred. Azi e marți“, își zise doctorul nedumerit.

Arneri se apropie. Piața era ticsită de lume. El văzu meseriași îmbrăcați în haine de postav cenușiu, cu manșete verzi, marinari cu fețele pămîntii, orășeni înstăriți, purtînd veste colorate, însoțiți de nevestele lor ale căror fuste înflorate semănau cu niște tufe de trandafiri, negustori cu clondire, tarabe, cărucioare cu înghețată și grăta-

re cu cărbuni, actori de bîlci, jigăriți, îmbrăcați în verde, galben și pestriț, de parcă straietele lor erau cusute din cuverturi de petice, copii mici, care trăgeau de coadă cîini zburdalnici. Toți se îngrămădeau în fața porților orașului. Porțile de fier, înalte cît casa, erau zăvorîte.

„De ce sînt porțile închise?” se miră doctorul.

Mulțimea se agita, toată lumea vorbea cu glas tare, toți țipau, înjurau, dar Gaspar nu știa pentru ce.

Doctorul se apropie de o femeie tînă, care ținea în brațe o pisică cenușie, dolofană, și-o întrebă:

— Fiți bună și explicați-mi, ce se petrece aici? De ce-i atîta lume? Din ce cauză se frămîntă atît și de ce sînt închise porțile orașului?

— Gardienii nu dau voie oamenilor să iasă din oraș...

— Pentru ce nu le dau voie?

— Pentru că se tem să nu dea ajutor celor care au apucat să iasă acum din oraș și s-au îndreptat spre palatul celor Trei Grăsani...

— Te rog să mă ierți, cetățeano, dar nu înțeleg nimic...

— Ah, oare nu știți că astăzi armurierul Prospero și cu gimnastul Tibul au pornit în fruntea poporului ca să ia cu asalt palatul celor Trei Grăsani?

— Armurierul Prospero?

— Da, cetățene... Zidul este înalt și pe partea cealaltă sînt postați gardieni înarmați. Nimeni nu poate ieși din oraș, iar cei care au plecat cu Prospero vor fi uciși de gărzile palatului.

Într-adevăr, în depărtare răsunară cîteva bubuituri.

Femeia scăpă pisica din brațe. Pisica se rostogoli ca un aluat proaspăt. Mulțimea începu să urle.

„Va să zică, am pierdut un eveniment important, se gîndi doctorul. Ce-i drept, n-am ieșit din casă o lună întreagă. Am lucrat cu ușa încuiată. N-am știut nimic...”

În timpul acesta, în depărtare s-au mai auzit cîteva bubuituri de tun. Zgomotul a țupăit ca o minge și s-a rostogolit în văzduh. Se sperie nu numai doctorul, care făcu cîteva pași înapoi, toată lumea se sperie, se dădu într-o parte, apoi se împrăstie. Copiii începură a plînge; porumbeii își luară speriați zborul în toate părțile. Cîinii se așezară pe labe și începură să urle.

Tunurile începură să bubuie cu putere. Se stîrni o zarvă de neînchipuit. Mulțimea încerca să forțeze porțile, strigînd:

— Prospero! Prospero!

— Jos cu cei Trei Grăsani!

Doctorul Gaspar se zăpăci. Fu recunoscut în mulțime, deoarece aproape toți îl cunoșteau din vedere. Unii se îngrămădiră în jurul lui, de parcă ar fi cerut să-i apere. Dar el, numai că nu plîngea.

„Ce s-o fi petrecînd acolo? Cum s-ar putea afla ce se întîmplă dincolo de porți? Poate învinge poporul, sau poate că au și fost uciși!”

Atunci, vreo zece oameni fugiră spre locul de unde piața slobozea trei străduțe înguste. În colț, era o casă cu un turn vechi, înalt. Doctorul, împreună cu ceilalți, hotărîră să se urce în turn. Jos, se afla o spălătorie ce semăna cu o baie. Înăuntru era întuneric ca într-un beci. De aci, urca o scară în spirală. Prin ferestrele înguste pătrundea o lumină foarte slabă, și toți urcau încet, cu mare greutate, mai ales că scara era șubredă și cu parapetul rupt. E lesne de închipuit cîte eforturi și cîte emoții a înfruntat doctorul Gaspar, pînă ce s-a văzut la ultimul etaj. Deodată, la cea de a douăzecea treaptă, în întuneric, răsună strigătul său:

— Ah, inima mea! Mi-am pierdut tocul de la pantof!

— (Pelerina și-o pierduse încă din piață cînd răsunase a zecea bubuitură de tun.)

În vîrful turnului se afla o mică platformă înconjurată de un parapet de piatră. De aci, se deschidea în fața ochilor, pe cel puțin cincizeci de kilometri împrejur, o priveliște minunată. Dar acum nu era timp de admirat priveliștea, deși aceasta merita să fie admirată. Toți priveau spre locul unde se dădea lupta.

— Eu am un binoclu. Întotdeauna port cu mine acest binoclu cu opt lentile. Poftim! spuse doctorul și-i dezlegă curelușa.

Binoclul trecu din mînă în mînă.

Pe întinderea verde a cîmpiei, doctorul Gaspar văzu o mulțime de oameni alergînd spre oraș. Se retrăgeau. Din depărtare, păreau niște stegulețe multicolore. Gardienii călări îi urmăreau.

Doctorul Gaspar se gîndea că toate acestea semănau cu o peliculă a unei lanterne magice. Soarele lumina puternic, făcînd să strălucească verdeața. Bombele explodau, destrămîndu-și în aer fumul ca niște caiere de vată. Flăcările apăreau pentru o clipă, de parcă cineva se tot juca aruncînd în toate părțile raze de lumină cu o oglindă. Caii tropăiau în loc, se ridicau în două picioare și se învîrteau ca niște sfîrleze. Parcul și palatul celor Trei Grăsani erau învăluite într-un fum alb și transparent.

— Fug!

— Fug!... Poporul e învins!

Fugarii se apropiau de oraș. O mulțime de oameni cădeau pe drum. Iarba părea presărată cu petice de stofă multicolore:

O bombă trecu șuierînd pe deasupra pieții.

Cineva, sperindu-se, scăpă binoclul din mînă. Bomba explodează și toți cei aflați pe platformă se rostogoliră înapoi pe scară, spre interiorul turnului.

Un lăcătuș se agățase cu șorțul lui de piele într-un cîrlig. Privind înapoi, văzu ceva îngrozitor care-l făcu să țipe de se auzi în toată piața.

— Fugiți! L-au prins pe armurierul Prospero! Curînd vor intra în oraș! În piață se produse o mare învălmășeală. Mulțimea părăsi porțile și se îndreptă în fugă spre cele trei străduțe. Toți erau asurziți de împușcături.

Doctorul Gaspar și încă doi cetățeni se opriră la cel de-al doilea etaj al turnului. Priveau printr-un gemuleț îngust din zidul cel gros.

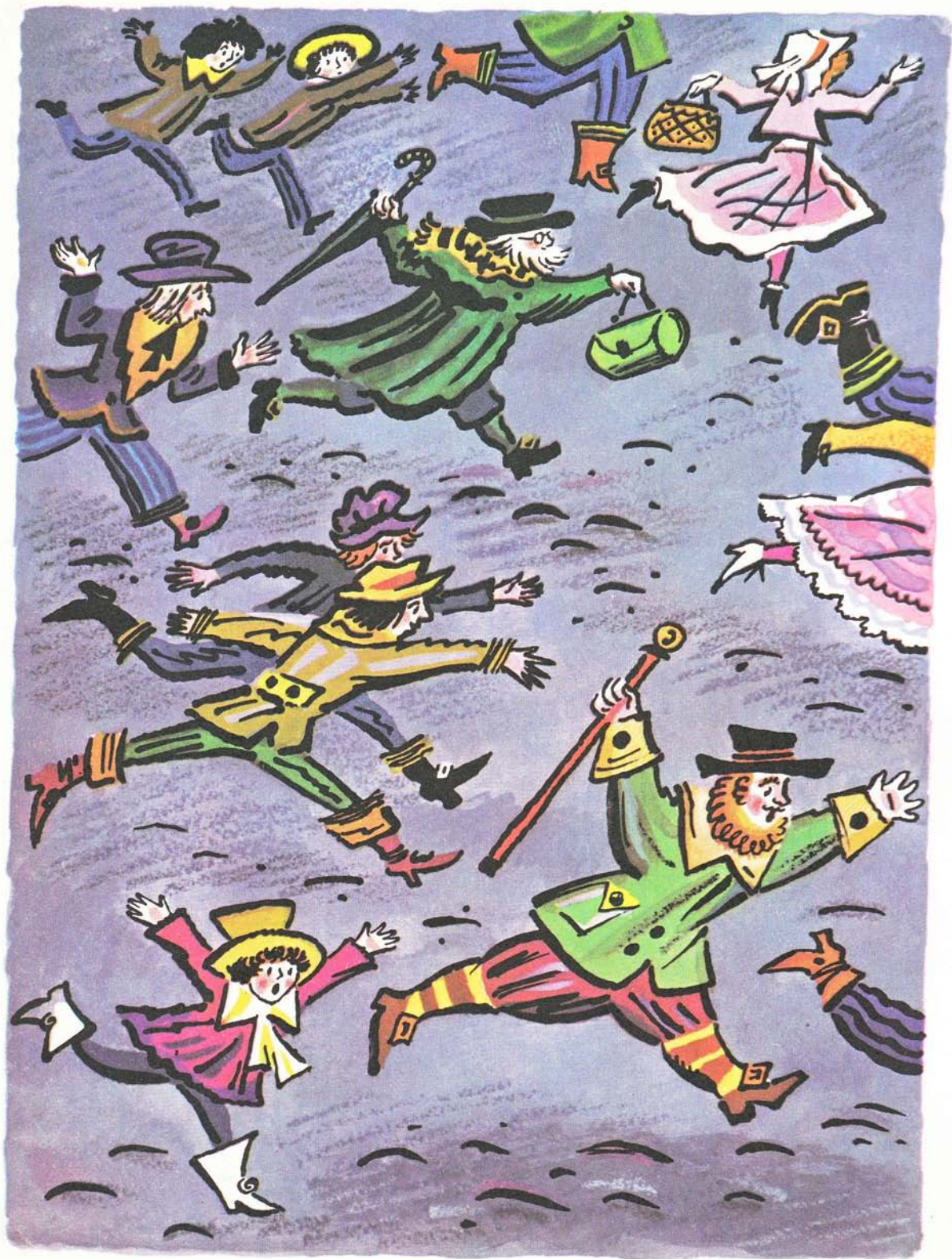
Numai unul singur putea să vadă cum trebuie, ceilalți priveau cu câte un ochi. Doctorul se uita și el, tot cu un singur ochi. Dar și pentru un singur ochi priveliștea era destul de înspăimântătoare.

Porțile mari de fier se dădură în lături. Vreo trei sute de oameni pătrunseră prin ele, toți deodată. Erau meseriași îmbrăcați în bluze gri, de stofă, cu manșete verzi. Cădeau scăldați în sînge. Peste ei treceau gardienii călări, lovind cu săbiile și trăgînd cu armele. Penele galbene filfîiau, șepcile din mușama neagră străluceau, iar caii își căscau boturile rotindu-și ochii și împrôșcînd cu spumă în jurul lor.

— Priviți! Priviți! Iată-l pe Prospero! strigă doctorul.

Pe armurierul Prospero îl duceau trăgîndu-l de o funie cu laț.

El mergea împleticindu-se, cădea și se ridica din nou. Părul lui roșcat se răsfira încâlcit, fața îi era plină de sânge și gâtul strâns în lațul de frînghie groasă.

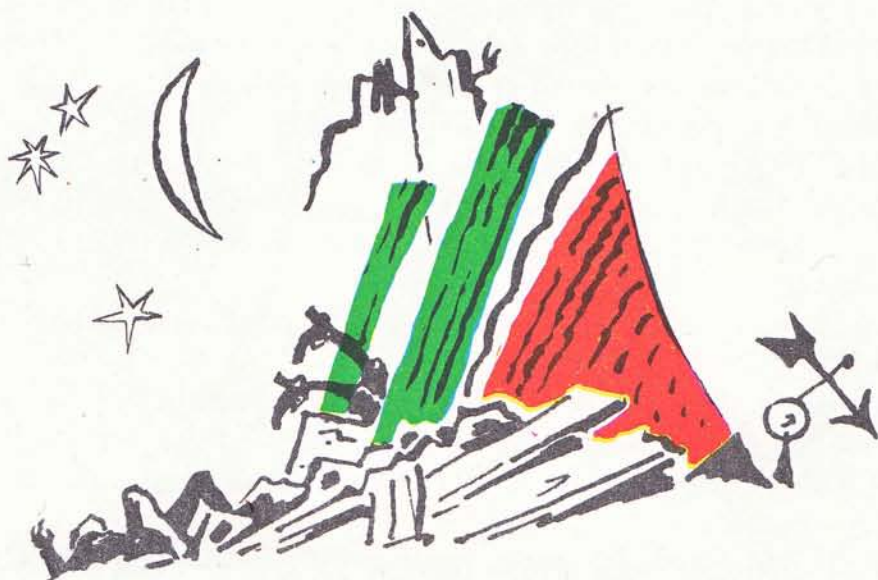
— Prospero! A fost făcut prizonier! strigă doctorul.

În timpul acesta o bombă căzu în spălătorie. Turnul se aplecă, se clătină, rămase o secundă înclinat, apoi se prăbuși. Doctorul se pomeni dîndu-se de-a berbeleacul și își pierdu cel de-al doilea toc, bastonul, lădița și ochelarii.

C a p i t o l u l I I

Cele zece eșafode

Doctorul căzu destul de bine: nu și-a spart nici capul, nu și-a rupt nici picioarele. De altfel, asta nu înseamnă nimic. Oricît de fericită ar fi o asemenea întîmplare, nici o căzătură chiar dacă se produce simultan cu prăbușirea unui turn nu e prea plăcută, mai ales pentru un om în vîrstă, aproape bătrîn, ca doctorul Arneri. În orice caz, trebuie să arătăm că din cauza spaimei și-a pierdut cunoștința.

Cînd își veni în fire, se făcuse seară. Doctorul privi în jur.

— Ce necaz! Ochelarii, desigur, s-au spart. Cînd privesc fără ochelari, văd la fel ca un om cu vederea sănătoasă care își pune ochelari. E foarte neplăcut!

Apoi, din cauza tocurilor rupte, mormăi:

— Ce sînt eu mic de statură, acum voi fi cu un toc mai scund. Sau poate chiar cu două, pentru că s-au rupt amîndouă tocurile! Nu, desigur, numai cu un toc...

Sta lungit pe o grămadă de moloz. Turnul se prăbușise aproape în întregime. O fișie lungă și îngustă de zid atîrna ca un ciolan. Undeva, departe, cînta muzica. Acordurile unui vals vesel zburau purtate de

vînt și se pierdeau în văzduh pînă nu se mai auzeau. Doctorul săltă capul. Deasupra lui atîrnau căpriorii negri, rupți. Pe cerul verzui al serii străluceau stelele.

— Oare unde cîntă muzica? se miră doctorul.

I se făcuse frig căci era fără pelerină. În piață nu se mai auzea nici o voce. Gemînd, doctorul se ridică din mijlocul dărîmăturilor care se surpară sub el. În drum, se împiedică de o cizmă mare a cuiva. Lăcătușul zăcea întins de-a curmezișul unei grinzi și privea cu ochii holbați spre cer. Doctorul îl zgîlții. Lăcătușul stătea nemișcat. Murise.

Doctorul duse mîna la cap să-și scoată pălăria.

— Și pălăria am pierdut-o! Încotro s-apuc?

Părăsi piața.. Pe drum, zăceau oameni lungiți la pămînt; doctorul se aplecă deasupra fiecăruia, privind cum se oglindesc stelele în ochii lor larg deschiși. El le atinge ușor cu palma frunțile. Acestea erau reci și umede de sîngele care noaptea părea negru.

„Da! Da!... șoptea doctorul. Înseamnă că poporul a fost învins... Ce va fi acum?”

După o jumătate de oră, ajunse în locuri mai populate. Era obosit. Ar fi dorit să bea și să mănînce ceva. Aici, orașul avea aspectul lui obișnuit. Doctorul se opri la o răscruce să se odihnească, după efortul făcut, și cugetă:

„Ce curios! Aici ard felinare multicolore, trăsurile aleargă, geamurile ușilor zăngănesc, ferestrele arcuite strălucesc cu o lumină aurie. Printre coloanele saloanelor se văd perechile dansînd. Acolo, desigur, e un bal vesel. Lampioane chinezești, de toate culorile, se rotesc deasupra luciului negru al apei. Aici oamenii trăiesc așa cum au trăit și ieri. Oare ei nu știu ce s-a întîmplat astăzi de dimineață? Oare n-au auzit împușcăturile și gemetele celor căzuți? Oare nu știu că armurierul Prospero, conducătorul poporului, e luat prizonier? Sau poate că nici nu s-a petrecut nimic. Poate că am avut eu un vis îngrozitor?...”

În colțul unei străzi, sub un felinar cu trei brațe, de-a lungul trotuarului, staționau trăsurile înșirate una după alta. Florăresele ofereau trandafiri. Vizitii vorbeau cu ele:

— L-au tîrît de o funie prin tot orașul. Sărmanul de el!

— Acum l-au băgat într-o cușcă de fier în palatul celor Trei Grăsani, zise un vizitiu gras, care avea pe cap un joben de culoare albastru-deschis, împodobit cu o fundă.

În clipa aceea, o doamnă cu o fetiță se apropie de florărese ca să cumpere trandafiri:

— Pe cine l-au închis în cușcă? întrebă ea.

— Pe armurierul Prospero. Garda palatului l-a luat prizonier.

— Slavă domnului! spuse doamna.

Fetița începu să plângă.

— De ce plîngi, prostuțo? întrebă doamna mirată. Ți pare rău de armurierul Prospero? Nu trebuie să-ți pară rău de el. El ne-a dorit răul. Ia uită-te ce trandafiri frumoși...

Trandafiri mari pluteau lin ca niște lebede în ligheane pline cu apă și frunze.

— Alege-ți trei trandafiri. De plîns n-ai de ce plînge. Țștia sînt niște rebeli. Dacă nu-i închide în cuști de fier, ne iau casele, îmbrăcăminte, trandafirii și pe urmă ne omoară și pe noi.

În timpul acesta, un băiețaș trecu în grabă. Întîi o trase pe doamnă de haina ei brodată cu stelute, apoi smuci fetița de cozi.

— Nu-i nimic, doamnă contesă! strigă băiatul. Armurierul Prospero este închis în cușcă, dar gimnastul Tibul este liber.

— Obraznicule!

Furioasă, doamna bătu din picior atît de tare, încît scăpă poșeta din mîna. Florăresele începură să rîdă cu hohote. Vizitiul cel gras, profitînd de învîlmășeală, propuse doamnei să se urce în trăsură și să plece. Doamna și fetița plecară cu trăsura.

— Ia stai, ştrengarule! îl strigară florăresele pe băiat. Ia vino încoace! Povesteşte-ne tot ce ştii...

Doi dintre vizitii se dădură jos de pe capră şi, împiedecându-se în caftanele lor cu cîte cinci rînduri de pelerine, se apropiară de florărese.

„Ce mai bici! Ce mai coadă de bici! Aşa mai zic şi eu bici!“ îşi spuse în gînd băiatul, uitîndu-se la biciul lung şi fru-

mos pe care-l agita în mînă un vizitiu. Tare ar mai fi dorit să aibă şi el unul la fel, dar aceasta era cu neputinţă din mai multe motive.

— Şi cum spui tu, piciule, întrebă vizitiul cu vocea lui de bas. Gimnastul Tibul e liber?

— Aşa se zice. Eu am fost în port...

— Dar ce, nu a fost ucis astăzi de gardieni? întrebă curios cel de-al doilea vizitiu cu vocea lui groasă.

— Nu, tăticule... Dar hai, frumoaso, și fă-mi și mie cadou un trandafir!

— Așteaptă, piciule! Mai bine povestește-ne...

— Da. Va să zică așa a fost...

Mai întâi toți au crezut că l-au omorât. Pe urmă, când l-au căutat printre morți, nu i-au găsit cadavrul.

— Poate l-au aruncat în canal! spuse vizitiul.

Un cerșetor interveni în discuție:

— Pe cine să arunce în canal? întrebă el. Gimnastul Tibul doar nu e pisi. Nu-l poți îneca! Gimnastul Tibul trăiește. Vă asigur că a reușit să fugă!

— Minți, dromaderule! spuse vizitiul.

— Gimnastul Tibul trăiește! începură să strige florăresele cu bucurie.

Piciul șterpeli un trandafir și o rupse la fugă. De pe floarea udă câțiva stropi se scuturară pe doctor. El își șterse picăturile, amare ca niște lacrimi, de pe față și se apropie ca să asculte ce spune cerșetorul. Deodată discuția fu întreruptă de o întâmplare deosebită. Pe stradă apărură o procesiune ciudată. În față mergeau doi călăreți cu torțe aprinse, care se legăneau ca niște bărbi de foc. În urma lor venea o trăsură neagră cu emblema celor Trei Grăsani.

Ceva mai în urmă, mergeau tîmplarii. Erau vreo sută. Aveau mînele suflecate, ca pentru muncă, șorțuri de lucru, ferăstraie, rindele și lădița la subsuoară. Pe de lături, înainta garda, călare. Gardienii își struneau cu greu caii neastîmpărați.

— Ce e? Ce e? Ce-o fi însemnînd asta? se întrebau neliniștiți trecătorii.

În trăsură neagră, cu emblemă, un funcționar din consiliul celor Trei Grășani stătea nemișcat. Florăresele se speriară. Cu palmele la obraji, ele se uitau îngrozite la funcționar. Prin ușa cu geamuri îi văzură chipul. Strada era puternic luminată. Capul negru, cu perucă, se clătina de parcă ar fi fost mort. Părea că în trăsură stă o pasăre de pradă.

— La o parte! Faceți loc! strigau cei din gardă.

— Unde îi duceți pe tîmplari? întrebă mica florăreasă pe un superior din gardă.

Acesta îi răcni în față atît de tare, încît fetei i se zbîrli părul pe cap, suflat parcă de un curent:

— Îi ducem să construiască eșafode! Ai înțeles? Zece eșafode vor construi.

— Aha!

Florăreasa scăpă ligheanul și trandafirii se împrăștiară pe jos.

— Merg să construiască eșafode! repetă doctorul Gaspar cu spaimă.

— Da, eșafode! strigă gardianul întorcîndu-se și rînjindu-și dinții acoperiți de mustăți răsucite în sus ca vîrfurile cizmelor. Eșafode pentru toți răzvrătiții. Toți vor fi decapitați. Toți acei care au cutezat să se ridice împotriva celor Trei Grășani!

Doctorul simți cum îl cuprinde amețeaua. Credea că o să și leșine.

„Am trecut prin multe astăzi, își spuse doctorul în sinea lui. Și, în afară de asta, sînt tare flămînd și obosit. Trebuie să mă grăbesc spre casă.“

Într-adevăr, era timpul să se odihnească. Era atît de tulburat de toate cele petrecute, văzute și auzite, încît nu mai da nici o importanță căzăturii suferite în timpul prăbușirii turnului, pierderii pălăriei, pele-rinei, bastonului și a tocurilor de la pantofi. Mai rău decît toate era, desigur, că rămăsese fără ochelari. Luă o trăsură și plecă acasă.

Capitolul III

Piața Stelei

Doctorul venea spre casă. Trecea pe străzi asfaltate, foarte largi, luminate mai puternic decât saloanele. Șirul felinarelor de sus fugea deasupra lui ca într-un joc. Ele semănau cu niște baloane umplute cu lapte clocotit, de un alb strălucitor. În jurul lor se învolburau, bîzîind, roiuri de musculițe. Acum trecea pe chei, de-a lungul balustradei de piatră. Din loc în loc străjuiau lei de bronz care țineau în labelor scuturi, arătîndu-și limbile lungi, încremenite. Jos, apa curgea încet și dens, neagră și lucioasă ca smoala. Orașul se oglindea în apă, se scufunda, plutea, fără să se depărteze, apoi se dizolva în pete gingașe, aurii. Trăsura traversa podurile curbate în formă de arc. De jos, sau de pe celălalt mal, podurile acestea păreau niște pisici uriașe, care își încovoiau spinările lor metalice, gata să sară. Aici, la intrarea fiecărui pod, se pusese pază. Soldații stăteau pe tobe, trăgeau din pipe, jucau cărți și căscau, uitîndu-se la stele.

Doctorul înainta, privind și ascultînd distrat la toate acestea.

Din stradă, din case, prin ferestrele deschise ale cârciumilor, de după gardurile grădinilor de vară, răsunau cuvintele răzlețe dintr-un cântec:

Prospero-n gardă-a nimerit
Și gărzile l-au potolit;
Acum în cușcă s-a oprit
Armurierul nă răvit.

Un filfizon, puțin băut, prinse din zbor aceste versuri. Mătușa lui, care avusese bani mulți și mai mulți pistrui decît bani, murise. Filfizonul primi ca moștenire toți banii mătușii. De aceea acum era nemulțumit că poporul se răsculase împotriva puterii bogătașilor.

La circ se dădea o mare reprezentație. Pe o scenă de lemn, trei maimuțe grase și păroase reprezentau pe cei Trei Grăsani. Un fox-terier cînta la mandolină. Un clown, îmbrăcat într-un costum de culoarea zmeurei, cu un soare auriu brodat pe spate și cu luna de aur pe burtă, declama versuri acompaniat de muzică:

Cei Trei Grăsani, calmi și senini,
Par trei desagi cu grîne plini;
Stau tolăniți, făr'să gîndească;
Au doar o grijă: să le crească
Averile și curțile,
Și cefele și burțile.
Hei, grașilor, azi pentru voi
Sosit-a ziua de apoi.

— Sosit-a ziua de apoi! începură să strige din toate părțile papagali bărboși.

Se stîrni o gălăgie infernală. Animalele din cuști începură să latre, să mîrîie, să clăntăne din dinți, să șuiere.

Maimuțele de pe scenă se agitau. Nu puteai distinge care le sînt mîinile și care picioarele. Ele săriră de pe scenă și se refugiară printre spectatori. În public, de asemenea se iscă scandal. Făceau gălăgie în special cei grași. Aceștia, aprinși la față, tremurînd de mînie, aruncau în clown cu pălării și binocluri. O doamnă grasă făcîndu-și vînt cu umbrela agăță din greșeală o vecină — tot o grăsană — și îi smulse pălăria din cap.

— Vai, vai, vai! cotcodăci vecina și își ridică mîinile în sus desperată, pentru că, o dată cu pălăria, îi zburase și peruca.

O maimuță, fugind, lovi cu laba capul chel al doamnei. Aceasta leșină.

— Ha, ha, ha!

— Ha, ha, ha! rîdea în hohote o altă parte a spectatorilor mai slăbănogi și mai sărăcăcios îmbrăcați. Bravo! Bravo! Puneți mîna pe ei! Jos cu cei Trei Grăsani! Trăiască Prospero! Trăiască Tibul! Trăiască poporul!

Deodată răsună un strigăt puternic:

— Foc! Arde orașul!...

Spectatorii, speriați, se îmbulziră spre ieșire răsturnînd băncile și strivindu-se între ei. Paznicii cercului prindeau maimuțele fugare.

Vizitiul care-l ducea pe doctor cu trăsura întoarse capul și spuse, arătîndu-i înaintea cu biciul:

— Gardienii au dat foc cartierelor muncitorești. Vor să-l găsească pe gimnastul Tibul...

Peste oraș, deasupra mulțimii de clădiri întunecate, tremurau flăcările roșietice ale incendiului. Cînd trăsura care-l purta pe doctor fu aproape de piața principală a orașului, numită „Piața Stelei”, nu se mai putu înainta. La intrarea în piață se îngrămădise un mare număr de trăsuri, cupeuri, călăreți și pietoni.

— Ce s-a întîmplat? întrebă doctorul.

Nimeni nu-i răspunse, toată lumea fiind preocupată de ceea ce se întîmpla acolo. Vizitiul se ridică în picioare pe capră și se uită și el într-acolo.

„Piața Stelei” se numea așa pentru că era înconjurată de clădiri înalte de aceeași formă și era acoperită de o cupolă de sticlă, care o făcea să semene cu un circ imens. În centrul cupolei, la o mare înălțime, ardea cea mai mare lampă din lume. Era o lampă sferică, de o mărime nemaivăzută. Un uriaș cerc metalic, suspendat de cabluri puternice, înconjura lampa, ceea ce te făcea s-o asemui cu planeta Saturn. Lumina ei era atît de puternică și minunată, încît oamenii, neputînd-o asemui cu vreo lumină pămîntească, i-au dat încîntătorul nume de „stea”. De aici și-a căpătat denumirea și piața.

Nici piața, nici casele și nici străzile din apropiere nu mai aveau nevoie de altă lumină. „Steaua” lumina toate ulicioarele și toate clădirile care formau în jurul pieței un inel de piatră. Aci, oamenii nu aveau nevoie nici de lămpi și nici de lumînări.

Vizitiul privea peste îngrămădirea de cupeuri și trăsuri, peste jobenele altor vizitii, care semănau cu dopurile flacoanelor farmaceutice.

— Ce vezi? Ce se întîmplă acolo? se agita doctorul uitîndu-se peste umărul vizitiului. Scund cum era doctorul nu putea vedea nimic, cu atît mai mult cu cît era și miop.

Vizitiul îi povestea tot ce vedea.

Și iată ce vedea el:

În piață era o mare agitație. Oamenii fugeau de colo-colo. Întreaga piață părea că se învîrtește ca un carusel. Oamenii se mișcau dintr-un loc în altul ca să vadă mai bine ce se petrece sus, deasupra lor. Uriașa lampă, care lumina de la înălțime, orbea ochii cu strălucirea ei. Oamenii când ridicau privirile își umbreau ochii cu palmele.

— Uite-l! Uite-l! se auzeau strigăte.

— Uitați-vă! Acolo!

— Unde? Unde?

— Mai sus!

— Tibul! Tibul!

Sute de degete arătătoare se îndreptau spre stînga. Acolo se afla o casă obișnuită. Ferestrele celor cinci etaje se deschisera larg. Din fiecare apăreau capete. Fiecare avea altă înfățișare: unele în scufii de noapte cu ciucuri, altele cu bonete trandafirii, cu bucle de culoarea petrolului, altele cu basmale; sus, unde locuia tineretul sărac — poezii, pictorii, actorii — apăreau chipuri vesele de tineri fără mustăți, învăluite în nori de fum de țigară și căpșoare de femei încununate de păr blond, ca o aureolă, revărsîndu-și pletele pe umeri ca niște aripi. Această casă, la ale cărei ferestre cu gratii se iveau capete pestrițe, ca niște păsări, semăna cu o colivie mare, plină cu sticleți. Cei ce-și arătau capetele voiau să vadă ceva foarte important ce se petrecea pe acoperiș. Acest lucru era tot atît de imposibil, ca și acela de a-ți vedea propriile-ți urechi fără oglindă. Dar mulțimea, care se agita în piață, era, pentru cei ce nu părăsiseră casa, o oglindă destul de grăitoare. Ea vedea totul, striga, gesticula: unii își exprimau bucuria, alții indignarea.

Sus, pe acoperiș, se mișca un om mărunțel care cobora încet, pășind cu siguranță pe coama alunecoasă a acoperișului. Tabla suna zgomotos sub picioarele lui.

Omul acesta își flutura pelerina, păstrîndu-și echilibrul la fel ca un dansator de circ pe sîrmă, care caută să-și țină echilibrul cu ajutorul unei umbrele galbene chinezești.

Era gimnastul Tibul.

Mulțimea striga:

— Bravo, Tibul! Bravo, Tibul!

— Țin-te bine! Doar ai umblat pe sîrmă, la iarmaroc!

— N-o să cadă! E cel mai bun acrobat din țară...

— Nu o face pentru prima dată. Noi l-am văzut cu ce îndemînare mergea pe sîrmă.

- Bravo, Tibul!
- Fugi! Salvează-te! Eliberează-l pe Prospero!
- Alții se revoltau și agitau pumnii:
- N-ai să fugi nicăieri, paiață nenorocită.
- Pungașule!
- Rebelule! Ai să fii împușcat ca un iepure!...
- Bagă de seamă! Te vom tîrî de pe acoperiș direct pe eșafod.

Mîine vor fi gata cele zece eșafode.

Tibul își continua drumul lui periculos.

— De unde a apărut? se întreba mulțimea. Cum de s-a ivit în această piață? Cum a ajuns pe acoperiș?

— A scăpat din mîinile gardienilor, răspundeau alții. A fugit, a dispărut, apoi a fost văzut în diferite părți ale orașului, sărind de pe un acoperiș pe altul. E sprinten ca o pisică. Meșteșugul lui i-a folosit. Nu degeaba faima lui a străbătut toată țara.

În piață apărură gardienii. Mulțimea de gură-cască o rupse la fugă spre străzile laterale. Tibul escaladă grilajul de la marginea acoperișului și se opri pe cornișă. Întinse mîna înfășurată în pelerină. Pelerina verde filfîia ca un drapel.

Purta aceeași pelerină și același tricou cusut din triunghiuri galbene și negre, cu care lumea era obișnuită să-l vadă în timpul reprezentațiilor, la serbările cîmpenești și la iarmaroace.

Acum, sus, sub cupola de sticlă, Tibul, mic, subțirel și dungat semăna cu o viespe ce se cațără pe peretele alb al clădirii. Cînd i se umfla pelerina, părea că viespea își desface aripile verzi și strălucitoare.

— Ai să te prăbușești îndată, paiață de bîlci! Ai să fii împușcat! strigă filfizonul cherchelit, care primise moștenirea de la mătușa pistruiată.

Gardienii își aleseră o poziție cât mai bună. Un ofițer alerga foarte agitat. Avea în mâini un pistol și piteni lungi, ca niște tălpi de sanie, la cizme.

Se făcu liniște deplină. Doctorul își duse mâna la inima ce i se zbătea ca un ou în apă clocotită.

Tibul se opri pentru o clipă pe cornișă. Trebuia să ajungă de partea cealaltă a pieții; de acolo ar fi putut fugi din Piața Stelei spre cartierele muncitorești.

Ofițerul se postă în centrul pieții, între straturile de flori galbene și albastre. Aici era un bazin și o fântână arteziană care țîșnea dintr-o cupă rotundă de piatră.

— Stați! strigă ofițerul spre soldați. Îl împușc eu. Sînt cel mai iscusit trăgător din regiment. Luați seama la mine și învățați cum se trage!

De la nouă case, din nouă direcții erau întinse spre mijlocul cupolei, spre stea, nouă cabluri de oțel, asemenea parîmelor de pe vase.

Părea că de la lampă, de la steaua luminoasă, se întindeau pe deasupra pieții nouă raze negre, foarte lungi.

Nu se știe la ce se gîndea în acele clipe dansatorul Tibul. Dar, probabil că el se hotărîse așa: „Voi traversa piața pe această sîrmă, așa cum am mers pe sîrmă și la iarmaroc. N-am să cad. O sîrmă se întinde de la casă spre lampă, alta de la lampă spre clădirea opusă. Mergînd pe aceste două sîrme, voi ajunge pe acoperișul ce se află de partea cealaltă și mă voi salva“.

Ofițerul ridică pistolul și începu să ochească. Tibul merse pe cornișă pînă la locul de unde începea sîrma, se îndepărtă de perete și porni pe sîrmă spre lampă. Mulțimea scoase un țipăt.

Tibul mergea cînd încet, cînd repede, aproape în fugă, pășind prudent și în grabă, balansîndu-se cu mîinile întinse. În fiecare clipă părea gata să se prăbușească. Acum umbra îi apăru pe perete. Cu cît se apropia mai mult de lampa uriașă, cu atît umbra cobora mai jos, pe zid, devenind mai mare și mai palidă.

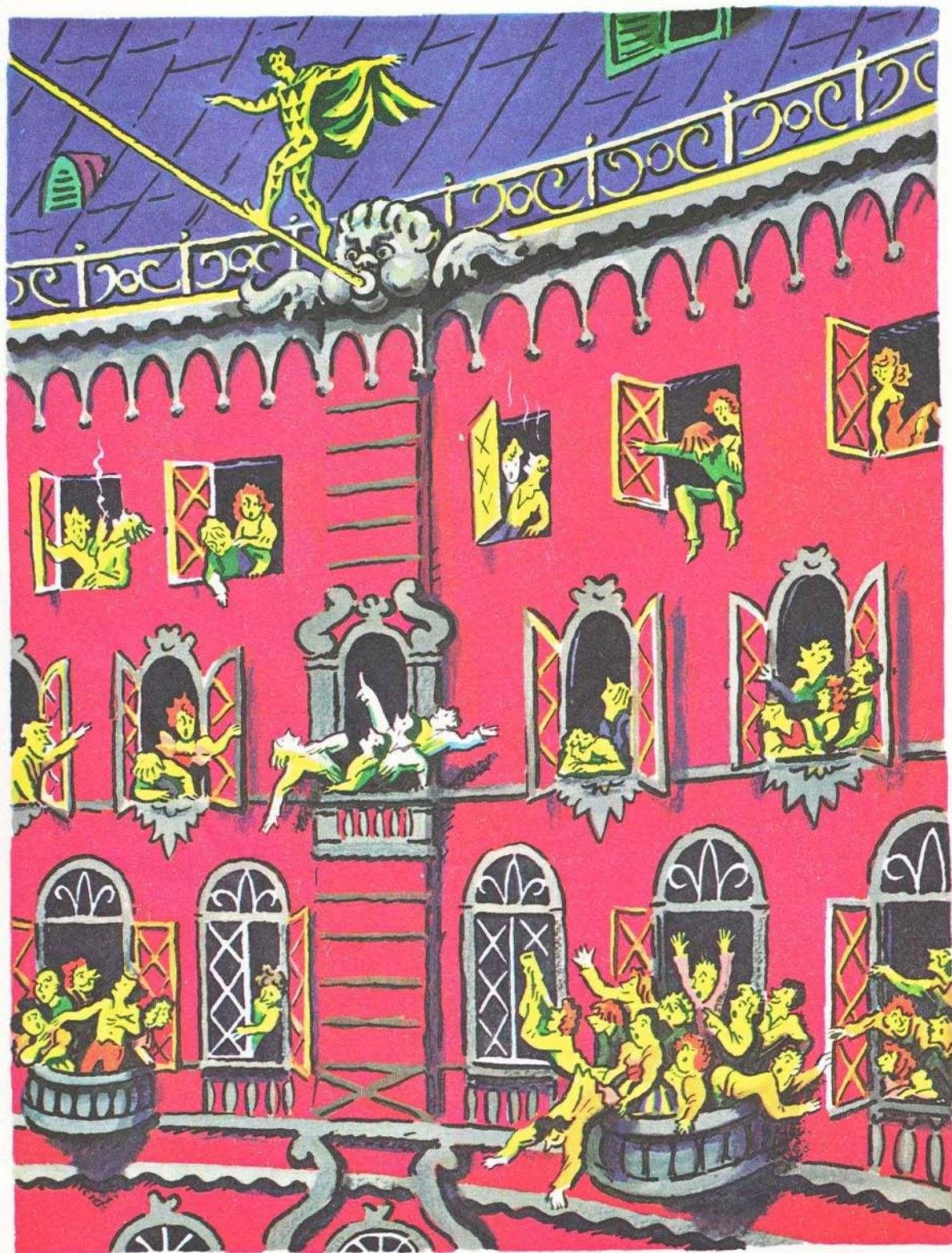
Jos era prăpastia.

Cînd se afla pe la jumătatea drumului dintre cornișă și lampă, în liniștea deplină, răsună vocea ofițerului:

— Atenție! Acum voi trage! Va cădea drept în bazin. Unu, doi, trei!

Împușcătura răsună.

Tibul continua să meargă, în schimb ofițerul căzu, nu se știe de ce, drept în bazin.

Fusese ucis. Unul dintre gardieni ținea în mână un pistol din care ieșea un fum albastru. Îl împușcase pe ofițer.

— Cîine! spuse gardianul. Ai vrut să ucizi pe prietenul poporului. Eu am împiedecat această crimă. Trăiască poporul!

— Trăiască poporul! îl susținură ceilalți gardieni.

— Trăiască cei Trei Grăsani! strigară adversarii lor.

Aceștia se risipiră în toate părțile și începură să tragă în omul care mergea pe sîrmă.

Cînd ajunse la doi pași de lampă Tibul își flutură pelerina, spre a-și feri ochii de lumina orbitoare. Gloanțele zburau pe lângă el. Mulțimea striga cu entuziasm:

— Bum! Bum!

— Pe alături!

— Ura! Pe alături!

Tibul se urcă pe cercul care înconjura lampa.

— Nu-i nimic! strigară gardienii. Va trece pe partea cealaltă... Va merge pe cealaltă sîrmă. Acolo-l vom prinde!

Deodată, se petrecu un lucru cu totul neprevăzut. Figurina aceea dungată, care în strălucirea lămpii devenise neagră, se așeză pe inelul de fier, întoarse o manetă, ceva țăcăni și zornăi iar felinarul se stinse brusc.

Nimeni nu apucase să spună o vorbă. Se făcuse întuneric beznă și o liniște ca-n mormînt.

În minutul următor, sus, sus de tot, ceva bocăni din nou și zăngăni. În cupola întunecoasă se deschise un pătrat palid de lumină, prin care toți văzură o porțiune de cer punctată de două stele mici. Apoi în acest pătrat, pe fondul cerului se strecură o siluetă neagră și se auzi cum cineva aleargă pe cupola de sticlă.

Gimnastul Tibul se salvase din Piața Stelei printr-un luminator.

Caii se speriară de împușcături și de întunericul neașteptat.

Trăsura doctorului numai că nu se răsturnă. Vizitiul coti brusc și îl duse pe doctor acasă pe un drum ocolit.

Așa se făcu că, după o zi și o noapte neobișnuite, doctorul Gaspar Arneri se întoarse, în sfîrșit, acasă. Menajera sa, mătușa Ganimed, îl întâmpină în cerdac. Era foarte tulburată. Într-adevăr, doctorul lipsise mult timp de acasă! Pocnindu-și palmele, oftînd și dînd din cap, mătușa Ganimed îl întrebă:

— Unde vă sînt ochelarii?... S-au spart? Of, doctore! Dar unde vă este pelerina? Ați pierdut-o? Vai! Vai!

— Mătușă Ganimed, în afară de asta mi-am pierdut și tocurile de la pantofi...

— Vai, ce nenorocire!

— Astăzi s-a întâmplat o nenorocire și mai mare, mătușă Ganimed: armurierul Prospero a fost făcut prizonier. L-au închis într-o cușcă de fier.

Mătușa Ganimed nu știa nimic din câte se petrecuseră în ziua aceea. Auzise salve de tun, văzuse vîlvătaia de deasupra caselor. O vecină îi povestise că o sută de dulgheri construiau în Piața Justiției eșafode pentru răzvrățiți.

— Mi-a fost frică. Am închis obloanele și am hotărît să nu ies nicăieri. S-a răcit și mîncarea de la prînz și cea de seară și dumneavoastră tot nu veneați, adăugă ea.

Noaptea se sfîrșise. Doctorul începu să se pregătească de culcare.

Printre cele o sută de științe pe care le studiasse el, era și istoria. Doctorul avea o carte mare cu coperti de piele. În această carte însemnase cugetările sale în legătură cu evenimentele cele mai importante.

— Trebuie să fii ordonat, își spuse doctorul ridicînd un deget în sus.

Și fără să țină seama de oboseală, își luă cartea de piele, se așeză la masă și începu să scrie:

„Astăzi meseriașii, minerii, marinarii, tot poporul muncitor, sărac, din oraș, s-a răzvrătit împotriva puterii celor Trei Grăsani. Gărzile au învins. Armurierul Prospero a fost luat prizonier, iar gimnastul Tibul a fugit. Adineauri în Piața Stelei, unul dintre gardieni a împușcat pe ofițerul său. Aceasta înseamnă că în curînd toți soldații vor refuza să lupte împotriva poporului și să apere pe cei Trei Grăsani. Totuși trebuie să ne îngrijorăm de soarta lui Tibul...”

Deodată, doctorul auzi îndărătul său un zgomot. Se întoarse. În spatele său era un horn. De acolo ieși un om înalt îmbrăcat într-o pelerină verde. Era gimnastul Tibul.

C a p i t o l u l I V

Neobișnuita întâmplare a unui vânzător de baloane

A doua zi, în Piața Justiției, lucrul era în toi: dulgherii ridicau cele zece eșafode. Un convoi de gardieni supravegheau lucrarea. Dulgherii lucrau fără nici o tragere de inimă.

— Nu vrem să ridicăm eșafode pentru meseriași și mineri, se revoltau lucrătorii.

— Doar ne sînt frați!

— Ei au mers la moarte pentru eliberarea tuturor celor ce muncesc.

— Tăcere! urlă comandantul convoiului cu o voce atît de înfricoșătoare, încît se prăbușiră scîndurile pregătite pentru construcție. Tăcere, sau voi ordona să vă bată cu bicele!

Încă din zori, pîlcuri mari de oameni se îndreptau din diferite părți spre Piața Justiției.

Bătea un vînt puternic, praful se ridica, firmele se clătinau și scîrțiau, pălăriile zburau de pe capetele cetățenilor și se rostogoleau sub roțile trăsurilor, care alergau săltînd.

Undeva, din cauza vîntului, se întîmplă un incident neobișnuit: un vânzător de baloane pentru copii fu ridicat de baloane în aer.

— Ura! Ura! strigau copiii, urmărind zborul fantastic, și bătînd din palme.

În primul rînd, spectacolul în sine era interesant. Iar în al doilea rînd, copiii simțeau o deosebită plăcere văzînd în ce situație complicată se găsea vînzătorul de baloane zburînd, ba chiar îl și invidiau. Invidia este un sentiment urît. Însă ce-i de făcut! Baloanele acelea roșii, albastre, galbene, păreau superbe. Fiecare și-ar fi dorit un astfel de balon. Vînzătorul avea un mănunchi întreg. Dar minuni nu există! Nici unui băiat, chiar celui mai ascultător, nici unei fetițe, chiar celei mai cumînți, vînzătorul, niciodată în viața lui, nu i-a dăruit măcar un balon, nici roșu, nici albastru, nici galben.

Acum soarta îl pedepsise pentru zgîrcenia lui. El zbura pe deasupra orașului, atîrnînd de sfoara de care erau legate baloanele. Sus, pe albastrul strălucitor al cerului, semănau cu un ciorchine fermecat de struguri, multicolor, care și-a luat zborul.

— Ajutor! striga vînzătorul fără vreo speranță și dînd deznădăduit din picioare.

Era încălțat cu niște pantofi de paie, prea mari pentru el. Atîta timp cît umblase pe pămînt mai mergea. Pentru ca să nu și-i piardă pe drum, își tîra picioarele asemenea unui leneș. Dar acum, în aer, nu mai putea să recurgă la acest vicleșug.

Buchetul de baloane avîntîndu-se tot mai sus și fîșîind, se legăna în vînt. Totuși unul din pantofi îi căzu.

— Ia te uită! O nucă chinezească! O nucă chinezească! strigau copiii alergînd.

Într-adevăr, pantoful care cădea semăna cu o nucă chinezească.

În acel moment, pe stradă trecea un profesor de dans. El păsea foarte grațios. Era înalt, avea un cap mic și rotund și picioarele subțiri; semăna cu o vioară sau cu un greieraș. Urechea lui fină, obișnuită cu sunetele triste ale flautului și cu șoaptele tandre ale dansatorilor, nu putea suporta strigătele vesele și zgomotoase ale copiilor.

— Încetați odată cu gălăgia asta! se supără el. Se poate să țipați atît de tare? Entuziasmul trebuie exprimat în fraze frumoase, melodioase... De exemplu...

Se pregăti, dar nu avu timp să le dea un exemplu. Ca orice profesor de dans, era obișnuit să se uite mai ales în jos, la picioare. Vai! Nu văzuse ce se petrecea sus. Papucul vînzătorului îi căzu drept în cap. Capul lui era micuț și pantoful mare de paie se așeză pe el ca o pălărie. Atunci, elegantul profesor de dans scoase un strigăt ca un om care își îndeamnă boii leneși.

Papucul îi acoperise jumătate din față.
Copii rîdeau ținîndu-se cu mîinile de burtă și strigau:

Profesorul Un-doi-trei,
Cînd mergea ca de-obicei,
Se uita mereu în jos,
Socotind c-așa-i frumos.
De-ar fi mers privind mai sus,
N-am fi rîs și n-am fi spus
Nici povestea cu papucul
Ce i-a cam „tăiat“ năsucul;
Nu s-ar fi zbatut, sărmanul,
Ca în cursă șobolanul.

Așa cîntau copii cocoțați pe garduri, gata în orice clipă să sară de partea cealaltă și s-o ia la sănătoasa.

— Vai! gema profesorul de dans. Vai, ce grozăvie! Măcar de-ar fi fost un pantofior de bal și nu un papuc atît de grosolan și respingător.

Totul se sfîrși cu arestarea profesorului.

— Drăguțele, îi spuseră, înfățișarea dumitale inspiră groază. Dumneata tulburi liniștea publică. Și aceasta, în general, nu trebuie să se întîmple, cu atît mai mult cu cît vremurile sînt foarte neliniștite.

Profesorul de dans își frîngea mîinile.

— Ce minciună! plîngea el în hohote. Ce calomnie! Eu care îmi petrec viața în mijlocul valsurilor și zîmbetelor, eu cu figura mea care seamănă cu cheia lui sol, pot eu oare să tulbur liniștea publică? Vail... Vail...

Ce s-a întîmplat mai departe cu profesorul de dans nu se știe. Dar la urma urmei, nici nu ne interesează. Mai important este să aflăm ce s-a întîmplat cu vînzătorul de baloane.

El zbură ca un adevărat puf de pădăie.

— E revoltător! zbiera vînzătorul. Nu vreau să zbor! Doar nu știu să zbor...

Totul era zadarnic. Vîntul devenea din ce în ce mai puternic. Baloanele se urcau din ce în ce mai sus, tot mai sus. Vîntul le împingea afară din oraș, spre palatul celor Trei Grăsani.

Din cînd în cînd, vînzătorul reușea să se uite în jos. Și atunci, vedea acoperișuri, țigle care semănau cu niște unghii murdare, cartiere, o fișie albastră de apă, oameni piperniciți și amestecul verde al grădinilor. Orașul se rotea sub el ca o morișcă de hîrtie înfiptă

într-un ac. Lucrurile luau treptat o întorsătură neplăcută:

„Încă puțin și voi cădea în parcul celor Trei Grăsani!“ se sperie vânzătorul.

În clipa următoare el plutea încet, încet, falnic și frumos, deasupra parcului, coborînd din ce în ce mai jos. Vîntul se potolise.

„S-ar putea să aterizez dintr-o clipă într-alta. Mă vor prinde. Mai întîi o să mănînc o bătaie zdravănă. Apoi o să mă bage la închisoare. Sau, ca să nu aibă prea multă bătaie de cap cu mine, mă vor decapita.“

Nu-l văzu nimeni. Doar păsărelele dintr-un copac o zbughiră care încotro. Buchetul zburător de baloane multicolore lăsa o umbră ușoară, vapoasă, ca umbra norilor. Împletită din culori vesele de curcubeu, ea aluneca pe alea presărată cu pietriș, pe stratul de flori, pe statuia copilului călare pe o gîscă, și pe gardianul ce adormise în postul de sentinelă. Din această cauză, fața gardianului suferi schimbări uluitoare. Dintr-o dată, nasul lui deveni vînat ca de mort, apoi verde ca la un scamator și, în sfîrșit, roșu ca al unui bețiv. Tot așa, schimbîndu-și culoarea, se mișcă cioburile de sticlă într-un caleidoscop.

Se apropia clipa fatală: vânzătorul se îndreptă spre ferestrele deschise ale palatului. Nu se mai îndoia că peste o clipă va intra ca un fulg pe una din ele.

Și iată că așa se și întîmplă.

Intră în zbor pe un geam. Era geamul de la bucătăria palatului, unde se afla secția de cofetărie.

Pentru azi, în palatul celor Trei Grăsani se pregătea un mic dejun festiv în cinstea înfrîngerii răzmeriței de ieri. După ospăț, cei Trei Grăsani împreună cu întregul consiliu guvernamental, suita și invitații de onoare, urmau să meargă în Piața Justiției.

Ei, dragii mei prieteni! Ce plăcut e să nimeriți în cofetăria palatului. Grăsanii se pricepeau la bunătăți. Unde mai pui că și ocazia era excepțională. O masă de gală! Vă puteți închipui ce muncă interesantă depuneau în acea zi bucătarii și cofetarii palatului.

Pătrunzînd în cofetărie, vânzătorul simți în același timp și groază, și bucurie. Probabil tot așa se îngrozește și se bucură o albină care zboară pe un tort pus pe marginea unei ferestre de o gospodină neglijentă.

Vînzătorul pluti un minut și nu reuși să-și dea seama de nimic. Întîi i se păru că a nimerit într-o colivie minunată, în care se roteau, cu cîntece și şuierături, păsări rare de diferite culori, din țările sudului. Dar în clipa următoare se gîndi că aceasta nu e o colivie,

ci o prăvălie plină de fructe tropicale, zdrobite, zemoase, plutind în propriul lor suc. Arome amețitor de dulci îi pătrunseră în nări. Din cauza căldurii și a nădușelii i se puse un nod în gât.

Deodată, totul se amestecă, și colivia minunată și prăvălia cu fructe.

Din plină viteză vânzătorul se prăbuși peste ceva moale și cald. Baloanele nu le scăpă: ținea strâns sfoara în mână. Baloanele i se opriră nemișcate deasupra capului.

Închise pleoapele, hotărât să nu le deschidă pentru nimic în lume.

„Acum înțeleg totul, gândi el. Aceasta nu-i nici colivie cu păsări, nici prăvălie cu fructe. Trebuie să fie o cofetărie. Iar eu m-am așezat pe un tort!”

Așa se și întâmplase!

Se afla în regatul ciocolatei, al portocalelor, al rodiilor, al cremei, al fructelor zaharisite, al pudrei de zahăr și al dulceții și ședea pe tron ca un stăpînitor al unui regat aromat și multicolor. Tronul era tortul.

Vînzătorul nu-și deschidea ochii. Se aștepta la un scandal nemai-pomenit, la o furtună, și era pregătit pentru orice. Dar se întâmplă ceva la care nu se așteptase de loc.

— Na, că s-a stricat tortul, zise supărat și aspru ajutorul de cofetar.

Apoi se făcu liniște. Se auzea doar cum se spărgeau bulele de aer din ciocolata care fierbea.

— Ce se va întâmpla? șopti vânzătorul de baloane, sufocîndu-se de groază și strîngînd pleoapele pînă la durere.

Inima i se zbătu ca un ban în pușculiță.

— Fleacuri! zise cofetarul șef la fel de aspru. În salon s-a servit felul doi. Peste douăzeci de minute trebuie să servim tortul. Baloanele acestea multicolore și mutra tîmpită a acestui nemernic zburător vor servi drept un minunat ornament pentru tortul festiv. Și spunînd acestea, cofetarul strigă:

— Aduceți crema!

Și i s-a adus crema.

Ce s-a întâmplat mai departe?

Trei cofetari și douăzeci de ajutoare se avîntară asupra lui cu un zel demn de laudele celui mai gras dintre cei Trei Grăsani.

Într-o clipă, vânzătorul fu uns pe toate părțile. Sta tot cu ochii închiși și nu vedea nimic. Dar priveliștea era îngrozitoare. Cofetarii îl acoperiră aproape în întregime cu cremă. Numai capul, cu o mutră rotundă ce părea un ceainic pictat cu margarete, ieșea în afară. Restul fusese acoperit cu cremă albă de o minunată nuanță roz. Vânzătorul putea fi asemuit cu orice, numai cu el însuși nu. Își pierduse înfățișarea, așa cum își pierduse și papucul de paie.

Un poet l-ar fi putut asemui cu o lebadă cu pene albe ca zăpada. Un grădinar — cu o statuie de marmoră. O spălătoreasă — cu un munte de spumă albă de săpun. Iar un copil ștrengar — cu un om de zăpadă.

Deasupra lui zburau baloanele. Decorul era cu totul neobișnuit, dar luat în ansamblu forma un tablou interesant.

— Așa! zise cofetarul șef cu aerul unui pictor care-și admiră propria sa operă.

Apoi vocea lui deveni ca mai înainte, aspră și stridentă. Zbieră: fructele zaharisite! Și apărură fructele zaharisite. Erau de toate felurile și de toate formele: amărui, acrișoare, vanilate, triunghiulare, rotunde, în formă de stelute, de semilună și în formă de trandafiri.

Ajutorii de bucătar lucrau de zor. Nici n-apucă să bată de trei ori din palme cofetarul șef, și grămada de cremă, întregul tort, fu împresurat cu fructe zaharisite.

— Gata! zise cofetarul șef. Acum ar trebui să-l băgăm în cuptor pentru a-l rumeni puțin.

„În cuptor! se îngrozi vânzătorul. Ce? În care cuptor? Pe mine la cuptor?”

În clipa aceea, una din slugi intră în fugă în cofetărie.

— Tortul! Tortul! strigă el. Imediat tortul! În salon este așteptat desertul!

— Gata! răspunse cofetarul șef.

„Slavă domnului!” se gândi vânzătorul. Acum deschise și el puțin ochii.

Șase servitori în livrele albastre ridicară pe sus tava uriașă pe care ședea vânzătorul. Porniră. Îndepărtîndu-se, el auzea cum ajutorii de bucătar rîdeau în hohote.

Pe o scară largă, îl duseră sus în salon. Vânzătorul din nou

închise pleoapele pentru o clipă. În sală era zgomot și veselie. Răsunau o mulțime de voci, râsete puternice și se auzeau bătăi din palme. După toate aparențele, masa festivă reușise de minune.

Vînzătorul, sau mai bine zis tortul, fu adus și așezat pe masă. Atunci, vînzătorul deschise ochii.

Drept în fața lui văzu pe cei Trei Grăsani.

Aceștia erau atît de grași, încît vînzătorul rămase cu gura căscată.

„Trebuie să închid gura numaidecît, își dote el seama. În situația mea e mai bine să nu dau semne de viață.“

Dar, vai! gura nu se mai închidea. Așa trecură două minute. Mirarea vînzătorului mai scăzu. În cele din urmă, forțîndu-se, își închise gura. Dar atunci i se holbară ochii. Cu mari eforturi, închi-

zînd pe rînd, cînd gura, cînd ochii, își birui definitiv mirarea.

Grăsanii ocupau locurile de onoare, înălțîndu-se deasupra celorlalți comeseni.

Ei mîncau mai mult decît ceilalți. Unul dintre ei începu să-și mănînce chiar șervetul.

— Mîncăți șervetul!...

— Oare? Am fost distrat...

Grăsanul lăsa șervetul și în aceeași clipă se apucă să ronțăie urechea celui de-al Treilea Grăsan. Fie vorba între noi, urechea semăna foarte bine cu un colțunaș.

Toată lumea izbucni în hohote de rîs.

— Să lăsăm gluma! zise cel de-al Doilea Grăsan, ridicînd furculița în sus. Avem ceva mai serios de făcut. Iată că au adus tortul!

— Ura!

Toată lumea se învioră.

„Ce se va întîmpla oare? se frămînta vînzătorul. Ce se va întîmpla? Au să mă mănînce.“

În clipa aceea, orologiul bătu de două ori.

— Peste o oră, în Piața Justiției vor începe execuțiile, rosti Primul Grăsan.

— Nu-i așa că cel dintâi va fi executat armurierul Prospero? întrebă unul dintre oaspeții de onoare.

— Nu va fi executat azi, spuse cancelarul de stat.

— Cum? Cum? De ce?

— Deocamdată îl mai lăsăm în viață. Vrem să aflăm de la el planurile rebelilor și numele principalilor instigatori.

— Și unde-i el acum?

Toți cei de față se arătară curioși. Uitară pînă și de tort.

— Stă închis tot în cușca de fier, aci, în palat, în menajeria moștenitorului Tutti.

— Chemați-l!

— Aduceți-l aci! strigară oaspeții.

— Bună idee, zise Primul Grăsan. Să privească toți oaspeții noștri această fiară îndeaproape. Aș propune să mergem noi în menajerie, dar acolo n-ar fi decît urlete, țipete și miroase atît de urît... Toate astea sînt mult mai puțin plăcute decît clinchetul cupelor și aroma fructelor.

— Desigur! Desigur! Nu face să mergem în menajerie...

— Să fie adus Prospero aici! Vom servi tortul și vom privi acest monstru.

„Iarăși tortul! se sperie vînzătorul. Ce tot au cu tortul?... Mîncăii!”

— Aduceți-l pe Prospero! spuse Primul Grăsan.

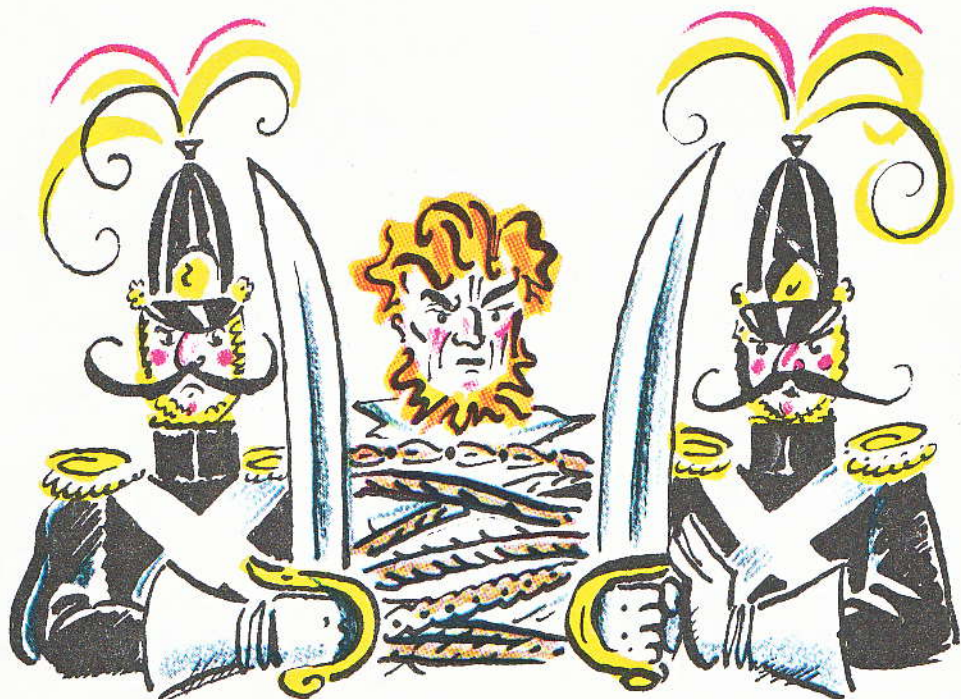
Cancelarul de stat ieși. Slugile, care stăteau așezate pe două rînduri, formînd un culoar, se dădură la o parte, înclinîndu-se. Culoarul deveni de două ori mai scund. Mîncăcioșii amuțiră.

— E înspăimîntător la înfățișare! zise al Doilea Grăsan. E cel mai puternic dintre toți. E mai puternic decît un leu. Îi ard ochii de ură. Nu poți privi în ei.

— Are un cap îngrozitor! zise secretarul consiliului guvernamental. Un cap enorm! Seamănă cu capitelul unei coloane. Și are părul roșu. Capul său parcă ar fi înconjurat de flăcări.

Deodată, în vreme ce se discuta despre armurierul Prospero, cu mîncăcioșii se petrecu ceva. Încetară să mai mănînce, să glumească, să facă zgomot. Își supseră burțile. Unii chiar pâliră. Regretau că au dorit să-l vadă.

Cei Trei Grăsani deveniră dintr-o dată mai gravi și parcă mai slăbiseră puțin.

Deodată toată lumea tăcu. Se făcu liniște deplină. Fiecare dintre Grăsani făcu o mișcare de parcă voia să se ascundă unul în spatele celuilalt.

În sală fu introdus armurierul Prospero.

Înaintea lui mergea cancelarul de stat. De o parte și de alta erau gardienii. Aceștia intrară cu săbiile afară din teacă, fără să-și scoată șepcile negre de mușama. Lanțurile zăngăneau. Mîinile armurierului erau încătușate. Îl aduseră aproape de masă. El se apropie la cîțiva pași de cei Trei Grăsani.

Armurierul Prospero era palid și sta cu capul plecat. Sîngele i se închegase pe frunte și pe tîmple, în părul roșcovan și încîlcit.

Ridică fruntea și privi pe cei Trei Grăsani drept în față. Toți cei de față se dădură înapoi.

— De ce l-ați adus? întrebă răstit unul dintre musafiri, care era cel mai bogat morar din țară. Mi-e frică de el!

Și morarul leșină, căzînd cu nasul în chisel. Cîțiva dintre oaspeți se năpustiră spre ușă. Nu-i mai ardea nici unuia de tort.

— Ce vreți de la mine? întrebă armurierul.

Primul Grăsan prinse puțin curaj.

— Am vrut să te vedem, spuse el. Oare tu nu vrei să-i vezi pe acei în ale căror mîini te afli?

— Mi-e silă să vă văd!

— Da? Ei bine, în curînd te vom decapita și ai să fii scutit să ne mai vezi.

— Nu mi-e frică! Eu am un singur cap. Poporul însă are sute de mii de capete. Nu veți izbuti să le tăiați pe toate.

— Astăzi în Piața Justiției va fi execuția! Acolo călăii se vor răfui cu tovarășii tăi.

Mîncăcioșii zîmbiră puțin. Morarul își reveni din leșin și chiar începu să-și lingă chiselul de trandafiri de pe obraji.

— Se vede că vi s-a acoperit creierul cu grăsime! spuse Prospero. Mai departe de burțile voastre nu vedeți nimic...

— Ia te uită! se supără cel de al Doilea Grăsan. Și, mă rog, ce trebuie să vedem noi?

— Întrebați-vă miniștrii. Ei trebuie să știe ce se petrece în țară.

Cancelarul de stat se prefăcu că tușește. Nervoși, miniștrii începură să bată darabana cu degetele în farfurii.

— Întrebați-i, continuă Prospero, ei vă vor povesti...

Apoi tăcu. Toți își încordară atenția.

— Ei vă vor povesti cum țăranii, cărora le-ați luat pîinea agonisită cu atîta trudă, se ridică împotriva moșierilor. Le dau foc la conace și-i izgonesc de pe pămînturile lor. Minerii nu mai vor să extragă cărbuni pentru a vă face voi stăpîni pe rodul muncii lor. Muncitorii din fabrici distrug mașinile ca să nu mai lucreze pentru îmbogățirea voastră. Soldații voștri refuză să mai execute ordinele. Savanții, funcționarii, judecătorii, actorii, trec de partea poporului. Vedeți dar că toți aceia care pînă acum lucrau pentru voi și nu primeau în schimb aproape nimic, în timp ce voi vă îngrășați, toți oropsiții, flămînzii, orfanii, slăbănogii, schilozii și cerșetorii, toți s-au răzvrătit împotriva voastră, împotriva celor grași și bogați, a celor care aveți inimă de piatră!

— Mi se pare că el vorbește mai mult decît îi este îngăduit, interveni cancelarul de stat.

Dar Prospero continuă:

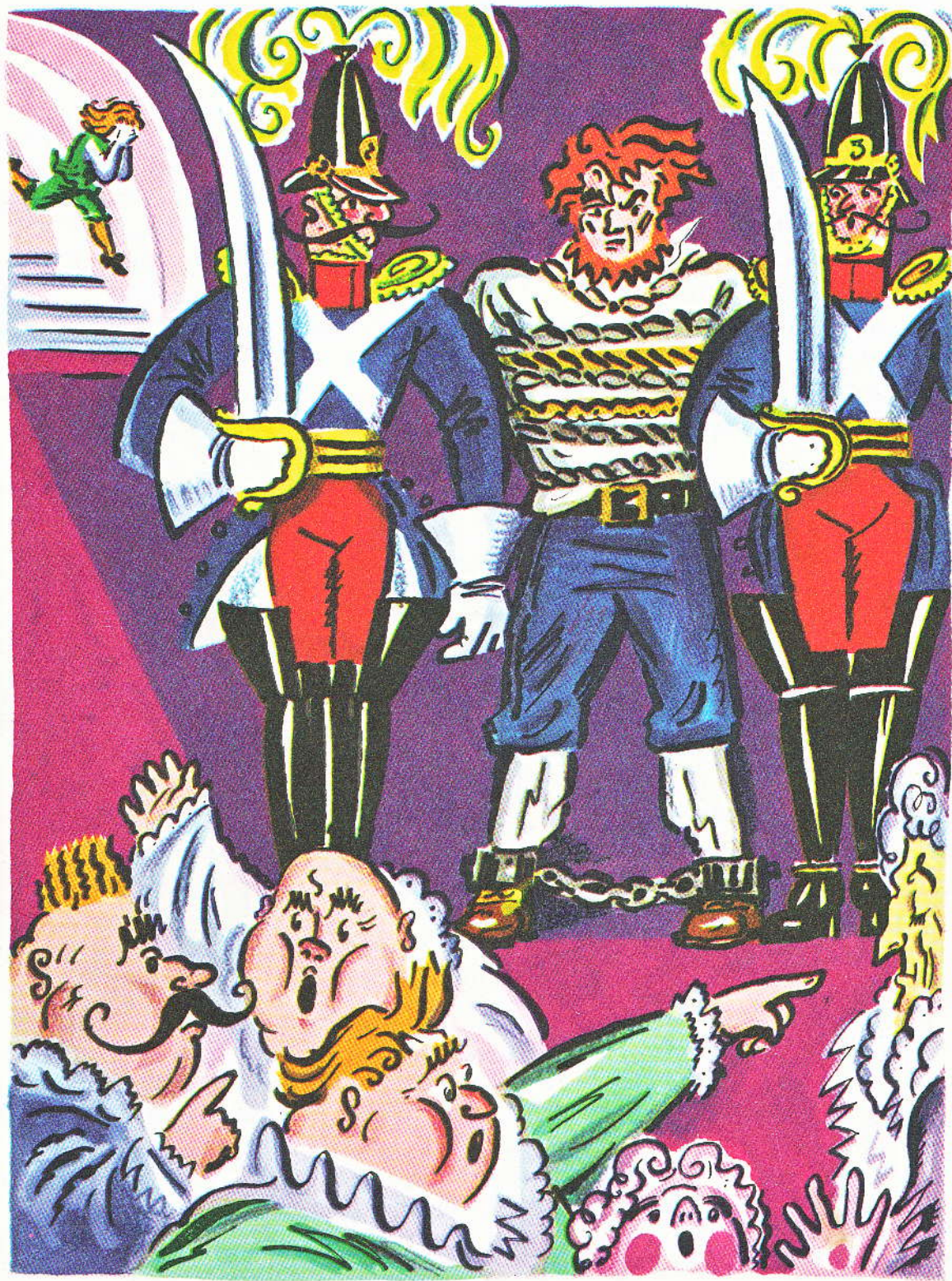
— De cincisprezece ani îndemn poporul să vă urască și pe voi și puterea voastră. O, de cînd ne adunăm forțele! Acum v-a sunat ceasul de pe urmă!

— Destul! guiță cel de al Treilea Grăsan.

— Trebuie să-l băgăm din nou în cușcă! propuse al Doilea Grăsan.

Iar Primul Grăsan hotărî:

— Vei sta închis în cușca ta pînă ce-l vom prinde pe gimnastul

Tibul. Vă vom executa pe amîndoi deodată. Poporul va vedea cadavrele voastre. Îi va trece pofta pentru mult timp să se războiască cu noi.

Prospero tăcea. Din nou lăsă capul în jos.

Grăsanul continuă.

— Ai uitat împotriva cui vrei să lupți? Noi, cei Trei Grăsanî, sîntem tari și atotputernici. Totul ne aparține. Eu, Primul Grăsan, sînt stăpînul grînelor ce rodesc pe pămînturile noastre. Celui de al Doilea Grăsan îi aparțin toate minele de cărbuni. Iar al Treilea Grăsan a cumpărat tot fierul. Noi sîntem mai bogați decît oricine! Cel mai bogat om din țară este de o sută de ori mai sărac decît noi. Cu aurul nostru putem cumpăra tot ce dorim!

Deodată, toți mîncăcioșii se înfuriară. Cuvintele Grăsanului le dăduseră curaj.

— În cușcă cu el! În cușcă! Începură să zbiere.

— La menajerie!

— În cușcă!

— Rebelule!

— În cușcă!

Prospero fu scos afară.

— Ei, acum putem servi tortul! zise Primul Grăsan.

„Hait, s-a terminat cu mine!” se gîndi vînzătorul de baloane.

Toate privirile se îndreptară spre el. Îngrozit, închise ochii. Mîncăcioșii se înveseliră.

— Ho, ho, ho!

— Ha, ha, ha! Ce tort minunat! Uitați-vă la baloane!

— Sînt fermecătoare!

— Ia priviți această mutră!

— O, e minunată!

Toți se apropiară de tort.

— Dar ce-o fi înăuntrul acestei momîi caraghioase? întrebă cineva și-i dăte un bobîrnac puternic în frunte.

— Trebuie să fie bomboane!

— Sau șampanie...

— Foarte interesant! Într-adevăr foarte interesant!

— Haideți mai întîi să-i tăiem capul, să vedem ce-o să iasă!

— Vai!

Vînzătorul nu mai putu suporta și, rostind răspicat „Vai!”, deschise ochii. Curioșii se dădură în lături. În acel moment, pe culoar se auzi strigătul disperat al unui copil:

— Păpușa! Păpușa mea!

Toată lumea rămase încremenită, ascultînd cu atenție. Mai ales cei Trei Grăsani și cancelarul de stat începură să se agite.

Strigătele copilului se transformară în plîsete jalnice. Pe culoar plîngea în hohote un copil necăjit.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Primul Grăsan. Plînge moștenitorul Tutti?

— Plînge moștenitorul Tutti! repetară într-un glas ceilalți doi Grăsani.

Toți trei Grăsani păliră. Erau tare speriați.

Cancelarul de stat, cîțiva miniștri și slugile se îndreptară grăbiți spre ieșirea dinspre coridor.

— Ce s-a întîmplat? Ce s-a întîmplat? trecu un murmur prin salon.

Copilul intră alergînd. Îmbrînci pe miniștri și pe slugi. Se apropie de cei Trei Grăsani. Era un băiețel drăguț, cu părul vîlvoi, încălțat cu pantofi de lac strălucitori. Plîngînd în hohote, el scotea cuvinte răzlețe, neînțelese de nimeni.

„O să mă vadă copilul ăsta... se agită vînzătorul. Afurisita de cremă, care nu mă lasă să respir și să mișc măcar un deget, desigur că-i va place mult băiatului. Pentru a-l liniști, îi vor oferi o bucată de tort o dată cu unul din călcîiele mele.“

Dar băiatul nici nu se uită la tort. Nici chiar baloanele ferme-cătoare, care erau suspendate deasupra capului vînzătorului, nu-l ispitiră pe copil.

El continua să plîngă amarnic.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Primul Grăsan.

— De ce plînge moștenitorul Tutti? întrebă cel de al Doilea Grăsan.

Al Treilea Grăsan își umflă obrajii.

Moștenitorul Tutti avea doisprezece ani. El creștea ca un prințor și era educat în palatul celor Trei Grăsani. Cei Trei Grăsani doreau să aibă un moștenitor. Ei nu aveau copii. Toată averea lor și conducerea țării urmau să treacă în mîinile moștenitorului Tutti.

Lacrimile băiețașului speriară pe Grăsani mai mult decît cuvintele armurierului Prospero.

El strîngea furios pumnii, îi agita și bătea din picioare. Mînia și supărarea copilului nu cunoșteau margini.

Nimeni nu știa pricina.

Educatorii își scoteau capul de după coloane, fiindu-le frică să intre în salon. Îmbrăcați în haine negre și purtînd peruci negre, se-măneau cu niște sticle de lampă afumate.

Liniștindu-se puțin, copilul povesti despre ce era vorba.

— Păpușa mea, păpușa mea minunată s-a spart!... Mi-au stricat păpușa: gardienii au străpuns-o cu săbiile!

Tutti izbucni din nou într-un plîns cu hohote. Cu pumnii lui mici își freca ochii, întinzîndu-și lacrimile pe obraji.

— Ce?! zbierară Grăsanii.

— Ce?!

— Gardienii?

— Au străpuns?

— Cu săbiile?

— Păpușa moștenitorului Tutti?

Și toată sala pronunță încet într-un oftat:

— Asta nu se poate!

Cancelarul de stat se apucă cu mâinile de cap. Același morar nervos leșină din nou, dar își reveni imediat din cauza strigătelor furioase ale unuia dintre Grăsanii:

— Să înceteze festivitatea! Să se suspende totul! Să se convoace consiliul! Toți funcționarii! Toți judecătorii! Toți miniștrii! Toți călăii! Să se amîne execuția de astăzi! În palat e trădare!

Se produse panică. Într-un minut, cupeurile palatului împînziră drumurile. Peste cinci minute din toate părțile soseau în mare viteză judecătorii, consilierii, călăii. Mulțimea adunată în Piața Justiției, așteptînd executarea rebelilor, fu nevoită să se împrăștie. Crainicii, urcîndu-se pe tribună, anunțară mulțimea că din cauza unor evenimente importante execuțiile se amîna pentru ziua următoare.

Vînzătorul, o dată cu tortul, fu scos din salon. Mîncăcioșii parcă se treziseră deodată.

Toată lumea se strînse în jurul moștenitorului Tutti și asculta.

— Eram în parc și stam cu păpușa lîngă mine întins pe iarbă. Voiam să se producă o eclipsă de soare. Ar fi fost interesant. Ieri am citit într-o carte că atunci cînd se produce eclipsa, pe cer apar stele ziua...

Din cauza plînsului, moștenitorul Tutti nu mai putea vorbi. În locul lui povesti totul unul din educatorii săi. Acesta, de altfel, vorbea și el cu greutate, deoarece tremura de frică. Se bîlbîia.

— Eu mă aflu în apropierea moștenitorului Tutti și a păpușii sale. Stăteam cu nasul ridicat în sus, spre soare. Am un coș pe nas și credeam că razele soarelui mă vor ajuta să scap de coșul acesta urît. Și dintr-o dată apărură gardienii. În total erau vreo doisprezece. Strigau agitați. Apropiindu-se de noi, se opriră. Aveau un aer amenințător. Unul dintre ei spuse arătînd spre moștenitorul Tutti:

„Iată un pui de lup. Cei trei porci grași cresc un pui de lup“. Vai! Am înțeles imediat ce înseamnă aceste cuvinte...

— Și cine sînt cei trei porci grași? întrebă Primul Grăsan.

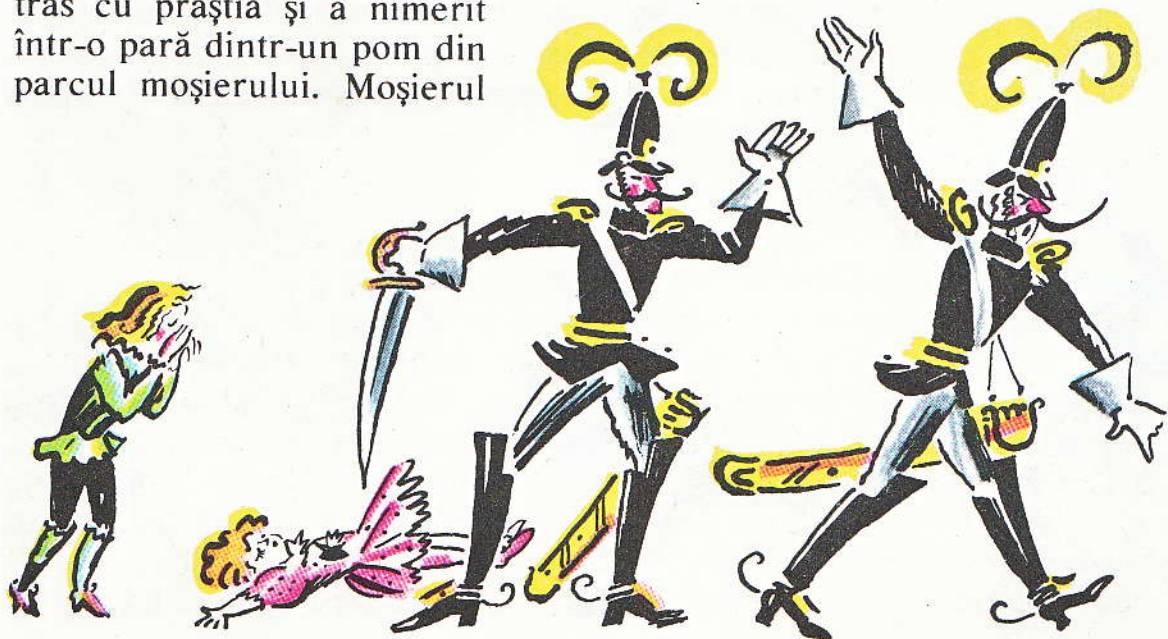
Ceilalți doi se înroșiră ca niște sfecle. Atunci, văzîndu-i, se înroși și Primul Grăsan. Toți trei răsuflau atît de zgomotos încît ușa de sticlă dinspre verandă se închidea și se deschidea.

— Ei îl înconjurară pe moștenitorul Tutti, continuă educatorul. Spuneau: „Va să zică, trei porci grași cresc un pui de lup. Moștenitorul Tutti, în ce parte ai inima? întrebau ei batjocoritor. I s-a scos inima. El trebuie să crească rău, crud, lipsit de milă, să urască lumea... și atunci cînd vor crăpa cei trei porci, lupul cel rău le va ocupa locul“.

— De ce n-ați pus capăt acestor vorbe îngrozitoare? strigă cancelarul de stat, zgîlțîindu-l pe educator de umăr. Oare nu ți-a trecut prin minte că aceștia sînt niște trădători dintr-aceia care au trecut de partea poporului?

Educatorul era îngrozit. Se bîlbîi:

— Am înțeles, dar mi-a fost frică. Erau porniți pe rele, foarte agitați. Și eu nu aveam nici o armă în afară de coșul de pe nas... Țineau mîinile pe mînerul săbiilor, gata la orice. „Uitați-vă, a spus unul dintre gardieni: o momîie. O păpușă. Puiul de lup se joacă cu păpușa. Lui nu i se arată copii adevărați. Drept tovarăș de joacă i-au dat această păpușă cu arcuri.“ Atunci, altul a strigat: „Cînd am plecat din sat, am lăsat acolo soția și un copil! Într-o zi băiatul meu a tras cu praștia și a nimerit într-o pară dintr-un pom din parcul moșierului. Moșierul

a dat ordin ca să-l biciuiască cu nuiielele pentru ofensa adusă puterii bogătaşilor, iar slugile lui au legat pe soția mea la stîlpul infamiei". Gardienii au început să vocifereze și să înainteze spre moștenitorul Tutti. Acela care povestise despre copilul său, a scos sabia și a înfipt-o în păpușă. Ceilalți au făcut la fel...

La aceste cuvinte, moștenitorul Tutti izbucni într-un plîns cu hohote.

„Na, puiule de lup! ziceau ei. Pînă la urmă vom ajunge noi la cei trei porci grași ai tăi.“

— Unde se află acum acești trădători? zbierară Grășanii.

— Au aruncat păpușa și au fugit în fundul parcului. Strigau: „Trăiască armurierul Prospero! Trăiască gimnastul Tibul! Jos cu cei Trei Grășani!“

— Paznicii de ce n-au tras în ei? se indignară cei din sală. Atunci educatorul spuse ceva îngrozitor:

— Paza îi saluta cu pălăriile. Am văzut de după gard cum paznicii își luau rămas bun de la ei. Le ziceau: „Tovarăși, duceți-vă și spuneți tuturor că în curînd armata va trece de partea poporului...“

Iată deci ce s-a întîmplat în parc.

Se dădu alarma. Unitățile cele mai de nădejde ale gărzii palatului au fost postate la intrări și la ieșiri, pe poduri și pe drumul ce duce spre porțile orașului.

Consiliul guvernamental se adună îndată pentru consfătuire. Mușafirii se împrăștiară. Cei Trei Grășani se cîntăriră pe cîntarul medicului șef al palatului și constatară că, cu toată emoția, nu pierduseră nici o picătură de grăsime. Pentru aceasta, medicul șef fu pus la arest, dîndu-i-se numai pîine și apă.

Păpușa moștenitorului Tutti fu găsită pe iarbă în parc. Nu reușise să vadă eclipsa. Era stricată definitiv.

Moștenitorul Tutti nu se putea liniști. Strîngea la piept păpușa stricată și plîngea. Păpușa semăna cu o fetiță. Era de aceeași înălțime cu el, o păpușă scumpă, lucrată artistic și după aspect nu se deosebea cu nimic de o fetiță.

Acum rochia ei era ruptă, iar în piept avea urmele lăsate de loviturile săbiilor. Numai cu o oră în urmă, ea ştia să se așeze, să stea în picioare, să zîmbească, să danseze. Acum devenise o simplă momîie, o zdreanță. De undeva, din gîtul ei, și din piept, de sub mătasea roz, horcăia arcul rupt, așa cum hîrîie un ceasornic vechi înainte de a bate ora.

— A murit păpușa mea! plîngea moștenitorul Tutti. Vai, vai! A murit!

Micul Tutti nu era un pui de lup.

— Păpușa trebuie reparată, zise cancelarul în ședința consiliului guvernamental. Durerea moștenitorului Tutti e nemărginită. Cu orice preț păpușa trebuie să fie reparată.

— Trebuie cumpărată alta, propuseră miniștrii.

— Moștenitorul Tutti nu vrea altă păpușă. El vrea ca această păpușă să învie.

— Dar cine poate s-o repare?

— Știu eu! spuse ministrul învățămîntului public.

— Cine?

— Domnilor, noi am uitat că în orașul nostru locuiește doctorul Gaspar Arneri. Acest om știe să facă orice. Sînt sigur că el va repara păpușa moștenitorului Tutti.

Se produse un entuziasm general.

— Bravo! Bravo!

Și, aducîndu-și aminte de doctorul Gaspar, întregul consiliu se porni să cînte în cor:

Cum poți zbura de pe pămînt spre stele,
Și cum poți prinde vulpea de coadă,
Ori cum se scot din piatră seacă aburi,
Pe doctor Gaspar Arneri întreabă-l.

Fără întîrziere, întocmiră un ordin către doctorul Gaspar Arneri cu următorul cuprins:

Domnului doctor Gaspar Arneri,

Înaintîndu-vă alăturat păpușa avariata a moștenitorului Tutti, Consiliul guvernului celor Trei Grășani vă ordonă să o reparați. În caz că păpușa va căpăta aspectul său anterior, viu și sănătos, veți primi răsplata pe care o veți dori. În caz de neîndeplinire a acestui ordin, în timp de 24 de ore, veți avea de suferit cele mai aspre sancțiuni.

*Președintele Consiliului
Cancelarul de stat*

Cancelarul semnă ordinul întărindu-l cu marele sigiliu de stat. Sigiliul era rotund și pe el era gravat un sac plin și îndesat.

Căpitanul gărzii palatului, contele Bonaventura, însoțit de doi gardieni, pleacă în oraș ca să-l caute pe doctorul Gaspar Arneri și să-i transmită ordinul Consiliului.

Ei mergeau călare, iar în urma lor venea trăsură. În ea se afla un funcționar al palatului. El ținea păpușa pe genunchi. Căpșorul ei minunat, cu bucle scurte, aurii, se odihnea trist pe umărul lui.

Moștenitorul Tutti se mai liniște. Era sigur că a doua zi păpușa îi va fi înapoiată pe deplin sănătoasă.

Așa s-a sfârșit pentru cei de la palat ziua aceea atât de bogată în întâmplări.

Dar cum s-a terminat aventura vânzătorului de baloane?

Că a fost scos afară din salon, asta se știe.

El ajunsese din nou în cofetărie. Aci se produse o catastrofă.

Unul dintre servitorii care duceau tava cu tortul călcă pe o coajă de portocală.

— Ține-te! îi strigară tovarășii săi.

— Ajutor! strigă vânzătorul, simțind cum se clatină cu tort cu tot.

Dar servitorul nu reuși să-și țină echilibrul. El alunecă și căzu pe pardoseala de faianță, întinzându-și picioarele cât erau de lungi și urlând din toate puterile.

— Ura! strigară încântați micii ajutori de cofetar.

— Dracilor! zise vânzătorul cu o tristețe disperată, căzînd pe podea în urma servitorului împreună cu tava de tort.

Tava se sparse în mii de țandări. Crema zbură în toate părțile, întocmai unor bulgări de zăpadă. Servitorul sări în sus și o rupse la fugă.

Micii ajutori de cofetar se zbenguiau și zbierau cât îi ținea gura.

Vânzătorul stătea pe podea în mijlocul cioburilor, într-o băltoacă de sirop de zmeură și scufundat în crema franțuzească, aromată și gustoasă, care se topea trist pe ruinele tortului.

Vânzătorul observă cu mare ușurare că în cofetărie sînt numai micii ajutori de cofetari, cei trei șefi lipseau.

„Cred că o să pot face eu un tîrg cu cofetărașii ăștia. Ei mă vor ajuta să fug, gîndi vânzătorul. Baloanele mă vor salva.“

El ținea strîns sforicica cu baloane.

Băiețandrii îl înconjură din toate părțile. După sclipirea ochilor lor, vânzătorul își dădu seama că pentru dîșii baloanele lui însemna o adevărată comoară — un balon pentru un ajutor de bucătar e totuna cu visul și fericirea.

Vînzătorul spuse:

— M-am plictisit de aventuri. Eu nu-s nici erou și nici copil. Nu-mi place să zbor, mi-e frică de cei Trei Grăsani. Nu sînt făcut pentru a împodobi torturile festive. Țin foarte mult să scutesc palatul de prezența mea.

Micii cofetari încetară să mai rîdă. Baloanele se legănau și se roteau. Din cauza acestei mișcări, lumina soarelui părea că aprinde în ele flăcări ba albastre, ba galbene, ba roșii. Baloanele acestea erau într-adevăr minunate.

— Puteți să-mi aranjați fuga? întrebă vînzătorul trăgînd de sforicică.

— Putem, spuse în șoaptă unul dintre băiețandri și adăugă: În schimb ne veți da baloanele.

Vînzătorul păli dar se simți învingător.

— Bine! zise el cu indiferență. Sînt de acord. Baloanele costă foarte scump și am mare nevoie de ele, dar mă învoiesc. Îmi plăceți. Aveți fețele vesele, deschise și glasuri cristaline.

„Lua-v-ar toți dracii!“ adăugă el în gînd.

— Cofetarul șef e acum în cămară, spuse micul cofetar. Cîntărește alimentele pentru prăjiturile ce vor fi servite seara, la ceai. Noi trebuie să isprăvim totul înainte de a se întoarce.

— Bine! fu de acord vînzătorul. Nu face să tăragănăm.

— Imediat! Știu eu un secret.

Zicînd aceste cuvinte, micul ajutor de cofetar se apropie de o cratiță mare de aramă, care stătea pe o placă de faianță, ridică cu o mîna capacul și zise:

— Dați baloanele!

— Ai înnebunit? se sperie vînzătorul. Ce-mi trebuie mie cratița ta? Eu vreau să fug. Că doar n-o să mă bag în cratiță!

— Întocmai.

— În cratiță?

— Da. În cratiță.

— Și pe urmă?

— Pe urmă veți vedea. Acum băgați-vă în cratiță. E mijlocul cel mai bun de a fugi.

Cratița era atît de voluminoasă, încît încăpea în ea nu numai vînzătorul cel slăbănog, dar și cel mai gras dintre cei Trei Grăsani.

— Băgați-vă mai repede, dacă vreți să fugiți la timp.

Vînzătorul privi în cratiță. Ea nu avea fund. I se păru o prăpastie adîncă și neagră ca o fîntînă.

— Bine, suspină el. Fie și în cratiță! Lucrul acesta nu-i mai rău decît zborul aerian și baia de cremă. Așadar, la revedere, ștren-garilor! Primiți prețul libertății mele.

Desfăcu nodul sforii și împărți baloanele micilor cofetari. Fură de ajuns pentru toți: avusese exact douăzeci de bucăți, legate fiecare de o sforică.

Pe urmă, cu multă stîngăcie se băgă în cratiță cu picioarele înainte. Micul cofetar puse capacul.

— Baloane! Baloane! strigau plini de bucurie băiețandrii.

Și o zbughiră pe pajiștea din parc, de sub ferestrele cofetăriei.

Aci, în aer liber, era mult mai plăcut să te joci cu baloanele.

Dar, deodată, în cele trei ferestre ale cofetăriei apărură capetele celor trei cofetari.

— Ce?! izbucniră cu toții deodată. Ce înseamnă asta? Ce-i de-zordinea asta? Marș înapoi!

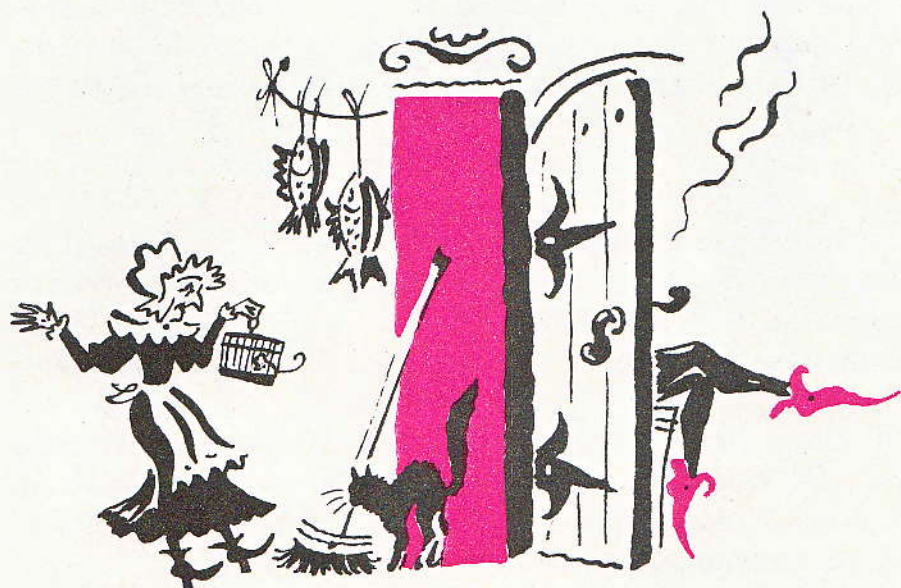
Micii cofetari se speriară așa de tare încît scăpară sforicelele.

Fericirea lor durase prea puțin!

Cele douăzeci de baloane zburară iute în sus spre înaltul cerului albastru și strălucitor. Iar băiețandrii rămaseră jos pe iarbă, printre „sîngele voinicului“, ridicîndu-și capetele cu bonetele lor albe în sus, cu gurile căscate.

Capitolul V

Negrul și căpăfina de varză

Vă amintiți, desigur, că zbuciumata noapte a doctorului Arneri s-a încheiat cu apariția din hornul căminului a gimnastului Tibul.

Ce s-a petrecut în noaptea aceea, în cabinetul doctorului, între cei doi, nu se știe. Mătușa Ganimed, obosită de atâtea emoții și de așteptarea îndelungată a doctorului, dormea dusă, visînd că mănîncă o găină friptă.

A doua zi, adică în ziua în care vînzătorul de baloane intrase în zbor în palatul celor Trei Grăsani și cînd gardienii străpunseseră păpușa moștenitorului Tutti, mătușa Ganimed avusese o mică neplăcere. Scăpase un șoarece din capcană. Cu o noapte înainte, acest șoarece mîncase aproape jumătate de kilogram de marmeladă. Mai înainte, adică în noaptea de vineri spre sîmbătă, același șoarece răsturnase un pahar în care se aflau niște cuișoare. Paharul se spărse și cuișoarea, nu se știe de ce, căpătase un miros de picături de valeriană.

În noaptea aceea zbuciumată, șoarecele căzu în cursă.

Sculîndu-se dis-de-dimineată, mătușa Ganimed cercetă capcana. Șoarecele stătea foarte indiferent, de parcă numai așa era el obișnuit, între gratii. Se prefăcea.

— Altădată să nu mai mănînci marmeladă, dacă nu-ți aparține, îi spuse dojenitor mătușa Ganimed, punînd capcana undeva, la vedere.

După ce se îmbracă, mătușa Ganimed se duse în atelierul doctorului Gaspar. Avea de gînd să-i împărtășească și lui bucuria. Ieri dimineată, doctorul își exprimase față de ea regretul pentru dispariția marmeladei.

— Șoricelului i-a plăcut marmelada, pentru că avea mulți acizi, spuse el.

Aceasta o consolase pe mătușa Ganimed, care își spuse în gînd: „șoarecilor le place marmelada cu acizi făcută de mine, dar să vedem dacă și capcana mea o să le placă.“

Mătușa Ganimed se apropie de ușa care da în atelier. În mîină ținea capcana.

Era în zorii zilei. Prin fereastra deschisă strălucea verdeața. Vîntul, care avea să-l ducă în această dimineată pe vînzătorul de baloane, s-a stîrnit ceva mai tîrziu.

În dosul ușii se auzeau zgomote.

„Sărăcuțul! se gîndi mătușa Ganimed. Nu s-o fi culcat de loc în noaptea asta.“

Se apropie de ușă și bătut.

Doctorul spuse ceva, dar ea nu auzi.

Ușa se deschise. În prag apărut doctorul Gaspar. În atelier plutea un miros de plută arsă. Într-un colț, în creuzet, pîlpîia o lumină roșie, gata-gata să se stingă.

După cum se vedea, doctorul își petrecuse restul nopții ocupîndu-se de experiențele sale științifice.

— Bună dimineată! spuse vesel doctorul.

Mătușa Ganimed ridică în sus capcana. Șoarecele adulmeca, mișcînd din botișor.

— Am prins șoarecele!

— O! zise doctorul foarte mulțumit. Ia să-l văd.

Mătușa Ganimed se apropie cu pași mărunți de fereastră.

— Iată-l!

Întinse capcana. Deodată ea văzu un negru. Lîngă fereastră, pe cufărul ce purta inscripția „atenție“, stătea un negru frumos, era aproape gol.

Avea pantaloni scurți, roșii.

Pielea îi era atît de neagră și de lucioasă, încît căpătase reflexe vinete-cafenii.

Trăgea dintr-o pipă.

Mătușa Ganimed strigă atît de tare „vai!“, că era cît pe aci să se rupă în două. Începu să se învîrtă ca o sfîrlează cu brațele întinse, asemenea unei sperietori dintr-o grădină de zarzavat. În acest timp, făcu o mișcare greșită; zăvorul capcanei se deschise cu zgomot și șoarecele scăpă, dispărînd cine știe unde.

Mătușa Ganimed se sperie grozav.

Negrul rîdea în hohote, întinzîndu-și picioarele goale și negre, încălțate cu pantofi roșii, ascuțiți, care semănau cu niște ardei uriași.

Pipa îi sălta între dinții albi, ca un ciot în voia furtunii. Doctorului i se cutremurau ochelarii pe nas, aruncînd sclipiri ciudate. Rîdea și el.

Mătușa Ganimed ieși în fugă din cameră.

— Șoarecele! strigă ea. Șoarecele! Marmelada! Negrul!

Doctorul Gaspar se repezi după ea.

— Mătușa Ganimed, căută el s-o liniștească, degeaba te agiți. Am uitat să te previn despre noua mea experiență. Dar puteai să te

aștepti. Doar știi că eu sînt savant, doctor în diverse științe și meșter de diferite aparate. Eu fac fel de fel de experiențe. În atelierul meu se poate vedea nu numai un negru, dar chiar și un elefant. Mătușă Ganimed... Mătușă Ganimed... Negrul este una și scrobul alta... Noi așteptăm dejunul. Negrului meu îi place foarte mult scrobul...

— Șoarecelui îi plac acizii, spuse cu groază mătușă Ganimed, iar negrului dumitale scrobul...

— Ei, da! Scrobul acum și șoarecele la noapte. Noaptea el o să cadă în cursă, mătușă Ganimed... Nu mai are ce să facă în libertate; marmelada a mîncat-o deja, odată pentru totdeauna.

Mătușă plîngea, vărsînd în scrob lacrimile ei în loc de sare. Și acestea erau atît de amare, încît înlocuiau și piperul.

— E bine că are mult piper. E foarte gustos! lăudă negrul scrobul, înfulecînd cu poftă.

Mătușă Ganimed luă cîteva picături de valeriană, care acum, nu știi de ce, mirosea a cuișoare. Probabil, din pricina lacrimilor.

Apoi, ea văzu prin geam pe doctorul Gaspar trecînd pe stradă. Totul era în ordine: un fular nou, un baston nou, ghetetele, deși vechi păreau noi, cu tocuri roșii și întregi. Alături de el mergea negrul.

Mătușă Ganimed închise ochii și se așeză pe dușumea. Mai exact, nu se așeză pe dușumea, ci pe pisică. Îngrozită, pisica miorlăi. Scoasă din răbdări, mătușă Ganimed luă pisica la bătaie, în primul rînd pentru că i se învîrtea printre picioare și în al doilea rînd pentru că nu știuse să prindă șoarecele la timp.

Iar șoarecele, pătrunzînd din atelierul doctorului în scrinul mătușii Ganimed, ronțăia acum fursecuri cu migdale amintindu-și cu plăcere despre marmelada ce-o mîncase în ajun.

Doctorul Gaspar Arneri locuia pe strada Umbrei. De pe această stradă, cîțind pe stînga, dădeai într-o străduță ce purta numele de Văduva Lizabeta, iar de acolo, traversînd această stradă, renumită prin stejarul cel lovit de trăsnet, puteai pătrunde, dacă mai mergeai încă cinci minute, în Piața Paisprezece.

Doctorul Gaspar, împreună cu negrul, se îndreptară într-acolo. Vîntul începu să sufle. Stejarul ciuntit scîrțîia ca un scrînciob. Un om care lipea afișe nu reușea să țină foaia pe care trebuia s-o lipească. Vîntul smulgea hîrtia din mîinile lui și-i acoperea fața. Din depărtare, părea că omul își șterge obrajii cu un șervet alb.

În sfîrșit, după multe chinuri, reuși să lipească afișul pe gard.

Doctorul Gaspar citi:

Cetățeni! Cetățeni! Cetățeni!

Astăzi

**GUVERNUL
CELOR TREI GRĂȘANI**
organizează

pentru popor

O SERBARE

*Grăbiți-vă
spre Piața Paisprezece!*

*Grăbiți-vă!
Acolo vor fi*
**REPREZENTAȚII,
DISTRACȚII,
SPECTACOLE!**

Grăbiți-vă!

— Iată, zise doctorul Gaspar, e clar. Azi, în Piața Justiției urmează să aibă loc execuția rebelilor. Călăii celor Trei Grășani vor decapita pe cei care s-au ridicat împotriva puterii mîncăcioșilor și a celor bogați. Cei Trei Grășani vor să înșele poporul. Lor le e teamă ca lumea adunată în Piața Justiției să nu distrugă eșafodele, să omoare călăii și să elibereze pe frații lor condamnați la moarte.

Pentru aceasta organizează distracții. Ei vor să abată atenția poporului de la execuțiile ce vor avea loc astăzi.

Doctorul Gaspar și însoțitorul său negru ajunseră în piață. Pe lângă barăcile unui teatru ambulant se înghesuiau o mulțime de oameni. Printre cei adunați, doctorul Gaspar nu văzu nici un filfizon, nici o cucoană înveșmântată în haine de culoarea peștilor de aur și a strugurilor, nici un bătrîn de vază, purtat pe litieră brodată cu aur, nici un negustor cu punga-i enormă de piele la brîu.

Erau doar locuitorii săraci ai mahalalelor: meșteșugari, muncitori, vînzători de plăcinte din făină de secară, muncitoarele cu ziua, hamali, bătrîne, cerșetori și infirmi. Îmbrăcămintea lor veche, zdrențuită, de culoare cenușie, era înfrumusețată pe alocuri de panglici multicolore, ori de pelerine pestrițe, ori de manșetele mînecilor de culoare verzuie.

Vîntul răsfirea părul alb al bătrînelor ce semăna cu pîsla, înroșea ochii, rupea zdrențele cerșetorilor.

Chipurile oamenilor erau mohorîte; toți se așteptau la ceva rău.

— În Piața Justiției are loc execuția, spuneau oamenii. Acolo vor cădea capetele tovarășilor noștri, iar aci se vor schimonosi clovnii, cărora cei Trei Grăsani le-au plătit mult aur.

— Să mergem cu toții în Piața Justiției! se auzeau strigăte.

— Nu avem arme! Nu avem pistoale și săbii! Iar Piața Justiției este înconjurată de trei coloane de gardieni.

— Soldații încă mai sînt în serviciul lor. Au tras în noi. Nu-i nimic. Dacă nu azi, mîine vor merge cu noi împotriva superiorilor lor.

— Chiar în noaptea trecută un gardian l-a împușcat pe ofițerul său. El a salvat viața gimnastului Tibul.

— Dar unde e Tibul? A reușit să fugă?

— Nu se știe. Din noapte pînă-n zori, gardienii au dat foc cartierelor muncitorești. Au vrut să-l prindă.

Doctorul Gaspar și negrul se apropiară de barăcile teatrului ambulant. Încă nu începuse reprezentația. De după perdelele pestrițe, de după paravane, se auzeau voci, sunau clopoței, cîntau flaute, unii țipau, alții urlau; era forfotă mare. Actorii se pregăteau pentru spectacol.

Se ridică cortina și apăru o mutră. Era un spaniol, cel mai renumit ochitor cu pistolul. Avea mustățile zburlite și un ochi i se rotea.

— A! zise el văzîndu-l pe negru, și tu vei lua parte la reprezentație? Cît ți s-a plătit?

Negrul nu-i răspunse.

— Mie mi s-au dat zece galbeni, se lăudă spaniolul. Îl luase pe negru drept actor. Vino aici, îi zise el în șoaptă, făcînd pe misteriosul.

Negrul se apropie de cortină. Spaniolul îi divulgă taina. Reieșea că cei Trei Grăsani tocmisera o sută de actori pentru ca aceștia să dea astăzi reprezentații în toate piețele și, prin jocul lor, să preamărească în fel și chip puterea celor bogați și mîncăcioși. O dată cu aceasta, să ponegrească pe răzvrătiți, pe armurierul Prospero și pe gimnastul Tibul.

— Au adunat o întreagă trupă de scamatori, îmblînzitori de animale, clovni, călăreți, ventrilozi, dansatori... Tuturor le-au plătit bani grei.

— Oare toți actorii s-au învoit să preamărească pe cei Trei Grăsani? întrebă doctorul Gaspar.

Spaniolul șuiera printre dinți.

— Tss! și își duse degetul la gură. Despre asta nu se poate vorbi tare. Mulți dintre ei au refuzat. Au fost arestați.

Negrul scuipă cu ciudă.

În momentul acela începu să cînte muzica. În unele barăcile teatrului ambulant începu reprezentația. Mulțimea începu să se agite.

— Cetățeni! striga clovnul cu o voce de cocoș, de pe platforma de scînduri. Cetățeni! Dați-mi voie să vă felicit...

Se opri așteptînd să se restabilească liniștea. De pe față îi curgea făina cu care se pudrase.

— Cetățeni! Permiteți-mi să vă felicit cu ocazia evenimentului fericit care se va petrece astăzi: călăii celor Trei Grăsani rumeni și dragi ai noștri vor tăia capetele trădătorilor mizerabili.

Dar nu avu timp să-și termine discursul. Un meseriaș aruncă în el cu plăcinta din care tocmai mîncea. Plăcinta i se lipi drept pe gură.

— M-m-m-m-m...

Clovnul mugea cu disperare, dar asta nu-i ajuta la nimic. Aluatul, pe jumătate crud, îi lipise gura. El dădea din mâini, se strîmba caraghios.

— Așa! Foarte bine! strigau spectatorii.

Clovnul fugi după paravan.

— Mizerabilul! S-a vîndut celor Trei Grăsani. De dragul bani-

lor ponegrește pe cei care au mers la moarte pentru libertatea noastră.

Muzica începu să cînte mai tare. Se mai adăugară cîteva orchestre, nouă fluiere, trei fanfare, trei tobe turcești și o vioară, ale căror sunete produceau dureri de măsele.

Proprietarii teatrului ambulant căutau să acopere strigătele mulțimii cu această muzică înfiorătoare.

— Nu cumva să se sperie actorii noștri de niște plăcinte, spuse unul dintre ei. Trebuie să procedăm așa ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

— Pofțiți! Pofțiți! Spectacolul începe.

De după cortina unui alt teatru ambulant, cu firma „La Calul Troian“, apăru directorul. Pe cap purta o pălărie foarte înaltă din postav verde, pe piept avea nasturi rotunzi de alamă, iar fața îi era sulemenită cu grijă.

— Tăcere! zise el cu un accent nemțesc, tăcere! reprezentația noastră merită toată atenția domniilor voastre.

Se restabili oarecum liniștea.

— În cinstea sărbătorii de azi, l-am invitat pe renumitul atlet Lapitup. „Ta-ti-tu-ta!“ repetă fanfara.

Pîrîtoarele căutară să imite cît mai bine aplauzele.

— Atletul Lapitup vă va demonstra minunile forței sale...

Orchestra începu să cînte. Cortina se ridică. Pe scenă apăru atletul Lapitup.

Într-adevăr, acest vlăjgan, în tricou roz, părea foarte puternic.

Sforăia și-și proptea capul în piept ca un taur. Mușchii i se mișcau sub piele ca iepurii de casă înghițiți de șarpele boa.

Ajutătorii îi aduseră greutatea și le aruncară pe scenă. Din pricina greutatea, scîndurile erau cît pe-aci să se rupă. Praful și rumegușul se ridicau în sus ca un nor. Se produce un vuiet în tot bîlciul. Atletul începu să-și arate meșteșugul. El lua cîte o greutate în fiecare mîină, le arunca în sus ca pe niște mingi, le prindea și apoi le lovea cu putere una de alta... Săreau scînteii.

— Iată, zise el. Așa vor zdrobi cei Trei Grăsani capetele armurierului Prospero și al gimnastului Tibul.

Se vede că și acest atlet era cumpărat cu aurul celor Trei Grăsani.

— Ha-ha-ha! izbucni el înveselindu-se de propria lui glumă.

Era sigur că nimeni nu va îndrăzni să-i arunce cu plăcinte în față. Toți văzuseră cît era de puternic.

În tăcerea ce se așternuse vocea negrului răsună răspicat. O mare de capete se întoarseră înspre el.

— Ce spui? Întrebă negrul punînd un picior pe scară.

— Zic că tot așa, cei Trei Grăsani îi vor lovi cap în cap pe armurierul Prospero și pe gimnastul Tibul, pînă le vor sparge căpășinile.

— Taci!

Negrul vorbea liniștit, cu glas scăzut și cu ton sever.

— Dar tu cine ești, pocitanie neagră? se mînie atletul.

Aruncă greutatea și își puse mîinile în șolduri.

Negrul se urcă pe scenă.

— Pe cît ești de tare, pe atît de ticălos ești. Mai bine spune cine ești. Cine te-a împuternicit să-ți bați joc de popor? Eu te cunosc. Ești fiul fierarului. Tatăl tău e un om cinstit și azi lucrează la uzină. Sora ta, Eli, e spălătoreasă. Își cîștigă pîinea spălînd rufe la bogătașilor. Poate că ieri a fost împușcată de gardieni. Iar tu ești un trădător.

Atletul, de mirare, se dădu cîțiva pași înapoi. Într-adevăr, negrul nu mințise. Nu mai înțelegea nimic.

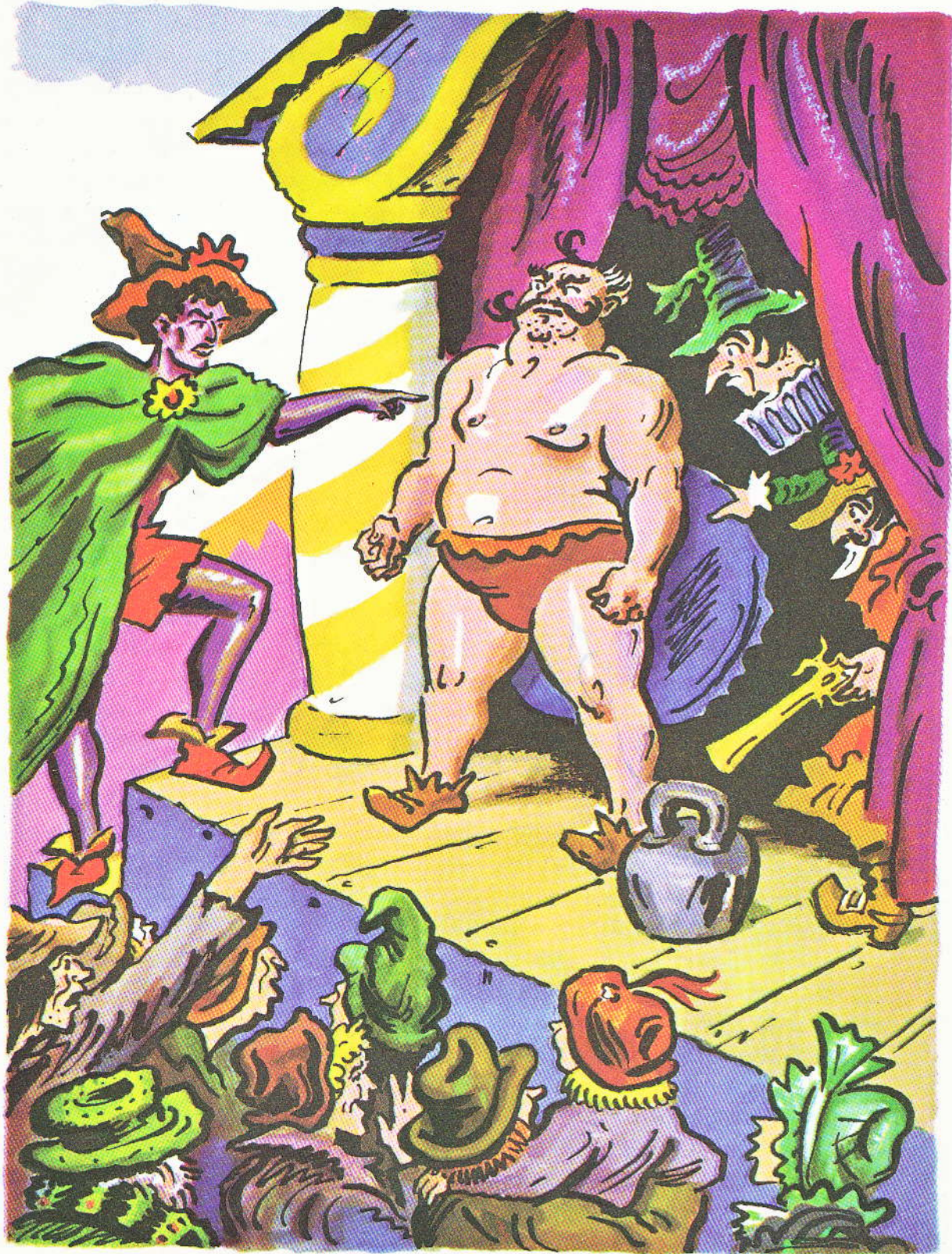
— Cară-te de aci! strigă negrul.

Atletul își reveni. De mînie, sîngele i se ridică în obraji. Strînse pumnii.

— N-ai dreptul să-mi comanzi! îngăimă el. Nu te cunosc. Ești dracu-n persoană!

— Pleacă! Număr pînă la trei! Unu!

Mulțimea amuți. Negrul era cu un cap mai mic decît Lapitup

și de trei ori mai subțire. Nimeni nu se îndoia însă că în caz de bătaie negrul va învinge. Așa de hotărâtă, severă, plină de încredere era atitudinea lui.

— Doi!

Atletul își adună capul între umeri.

— Drace! scrișni el.

— Trei!

Atletul dispăru. Mulți dintre cei de față închiseră ochii, așteptînd lovitura năprasnică, dar cînd îi deschiseră atletul nu mai era. El dispăruse fulgerător în dosul paravanului.

— Ați văzut, cetățeni? Așa va alunga poporul pe cei Trei Grăsani! strigă negrul vesel, ridicînd mîinile.

Mulțimea își manifesta zgomotos entuziasmul. Oamenii aplaudau și aruncau cu șepcile în aer.

— Trăiască poporul!

— Bravo! Bravo!

Numai doctorul Gaspar dădea din cap nemulțumit. De ce anume era nemulțumit, nu se știe.

— Cine-i negrul acesta, cine-i? Cine-i? se întrebau spectatorii.

— Și ăsta e actor?

— Nu l-am văzut niciodată!

— Cine ești?

— De ce ne-ai luat apărarea?

— Dați-mi voie! Dați-mi voie!

Un zdrențăros răzbi prin mulțime. Era cerșetorul care seara trecută discutase cu florăreasa și cu vizitiul. Doctorul Gaspar îl recunoscuse.

— Dați-mi voie! se agita cerșetorul. Oare nu vă dați seama că sîntem trași pe sfoară? Acest negru este tot actor, ca și atletul Lapi-tup. Aceeași bandă. Și el s-a vîndut pe bani celor Trei Grăsani.

Negrul își strînse pumnii.

Entuziasmul mulțimii se transformă în mînie.

— Desigur! un mizerabil a alungat pe altul.

— I-a fost frică să nu-i schilodim tovarășul și, ca să-l scape, ne-a jucat festa.

— Jos cu el!

— Mizerabilul!

— Trădătorul!

Doctorul Gaspar vru să spună ceva, ca să potolească mulțimea, însă era prea tîrziu. Vreo doisprezece oameni întăritați se năpustiră pe scenă și îl înconjurară pe negru.

— Arde-! țipă strident o bătrână.

Negrul întinse brațul. Era calm.

— Opriți-vă!

Vocea lui acoperi țipetele, fluierăturile și urletele. Se făcu liniște. Și-n tăcerea care se lăsase, răsunară simplu și calm cuvintele negrului:

— Eu sînt gimnastul Tibul.

Stupoare. Lanțul atacanților se rupse.

— Of! răsuflă mulțimea.

Sutele de oameni se frămîntară nedumeriți, apoi încremeniră.

Cineva întrebă buimăcit:

— Dar de ce ești negru?

— Întrebați-l pe doctorul Gaspar Arneri! Și zîbind, negrul arată spre doctor.

— Desigur, cetățeni, el este.

— Tibul!

— Ura! Tibul este nevătămat! Tibul trăiește! Tibul e cu noi!

— Să trăias...

Strigătul însă se frînse. Se întîmplă ceva neprevăzut și foarte neplăcut. În ultimele rînduri se produse învălmășeală. Mulțimea se împrăstie în toate părțile.

— Tăcere! Tăcere!

— Fugi, Tibul, salvează-te!

În piață apărură trei călăreți și un cupeu.

Era căpitanul gărzii palatului, contele Bonaventura, însoțit de doi gardieni. În cupeu era un funcționar al palatului cu păpușa moștenitorului Tutti pe genunchi. Ea își pusese trist căpșorul ei fermecător, cu bucle scurte, pe umărul lui.

Aceștia îl căutau pe doctorul Arneri.

— Gardienii! strigă cineva din toate puterile.

Cîțiva oameni săriră peste gard.

Cupeul negru se opri. Căii scuturară din cap. Hamurile luceau și zurgălăii sunau. Vîntul răsfira penele albastre.

Călăreții înconjurară cupeul.

Căpitanul Bonaventura avea o voce fîroasă. Dacă vioara produce dureri de măsele, vocea lui producea senzația pe care o provoacă extracția unei măsele.

El se ridică pe scări și întrebă:

— Unde este locuința doctorului Gaspar Arneri?

Căpitanul strîngea frîul. În mîini avea mănuși grosolane de piele, cu manșete largi.

O bătrână pe care această voce o lovi ca un fulger globular arăta speriată cu mîna într-o direcție nedefinită.

— Unde? repetă întrebarea căpitanul.

Acum vocea lui răsună ca răcnetul unuia căruia nu i s-a scos numai o măsea, ci întreaga falcă.

— Aci sînt! Cine mă caută?

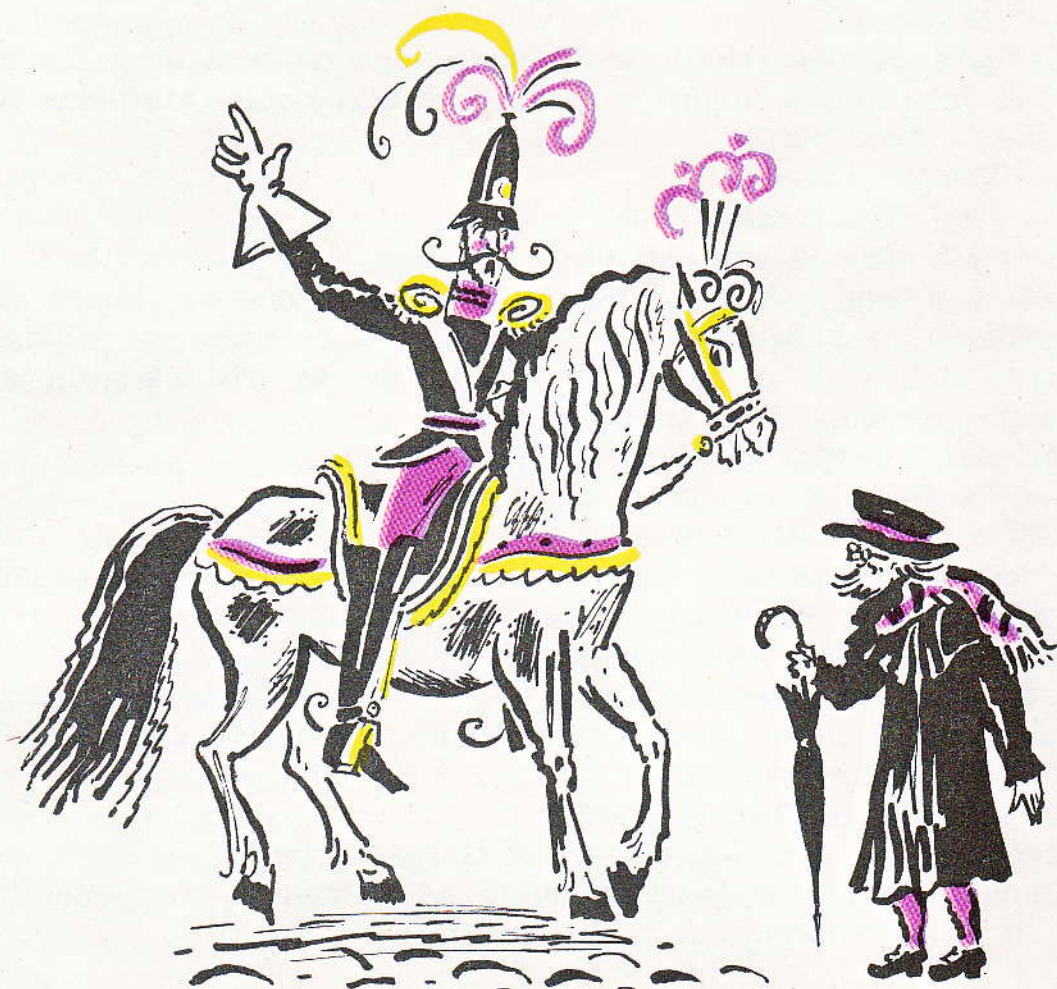
Mulțimea făcu loc doctorului Gaspar. Acesta, pășind tacticos, se apropie de cupeu.

— Dumneavoastră sînteți doctorul Gaspar Arneri?

— Da, eu sînt doctorul Gaspar Arneri.

Ușa cupeului se deschise.

— Urcați-vă imediat în trăsură. Vă vom duce la dumneavoastră acasă. Acolo veți afla despre ce este vorba.

Lacheul sări de pe scaunul din spate și ajută doctorului să urce. Ușa se închise cu zgomot.

Cavalcada porni în goană, stîrnind praful. Peste un minut, dispăru după colțul uliței.

Nici căpitanul Bonaventura, nici gardienii nu văzură pe gimnastul Tibul printre spectatori. Se prea poate că chiar dacă ar fi văzut un negru n-ar fi recunoscut în el pe acela pe care îl vînaseră în noaptea trecută.

Părea că pericolul trecuse. Dar pe neașteptate, se auzi un șuierat perfid.

Atletul Lapitup scosese capul de după paravan și șuiera printre dinți:

— Așteaptă... așteaptă, prietene! îl amenință el pe Tibul cu pumnul lui enorm. Așteaptă, ajung eu imediat garda din urmă și te denunț.

Zicînd acestea, încercă să treacă peste bară. Bara însă nu rezistă sub greutatea trupului roz ci se rupse cu un zgomot asurzitor. Atletul își smulse piciorul dintre sfărîmături și, dînd la o parte mulțimea, o rupse la fugă ca să ajungă din urmă trăsura.

— Opriți! strigă el fugind și gesticulînd cu mîinile rotunde și goale. Opriți! Gimnastul Tibul se află aici! E în mîinile mele!...

Lucrurile deveniră pe neașteptate periculoase. Și pe deasupra se mai amestecă și spaniolul, căruia i se rotea mereu ochiul și care avea un pistol la brîu și un altul în mînă. Spaniolul stîrni zarvă. El sări pe scenă și strigă țopăind:

— Cetățeni! Trebuie să-l predăm gardienilor pe Tibul, altfel o pățim! Cetățeni, nu trebuie să ne punem rău cu cei Trei Grăsani.

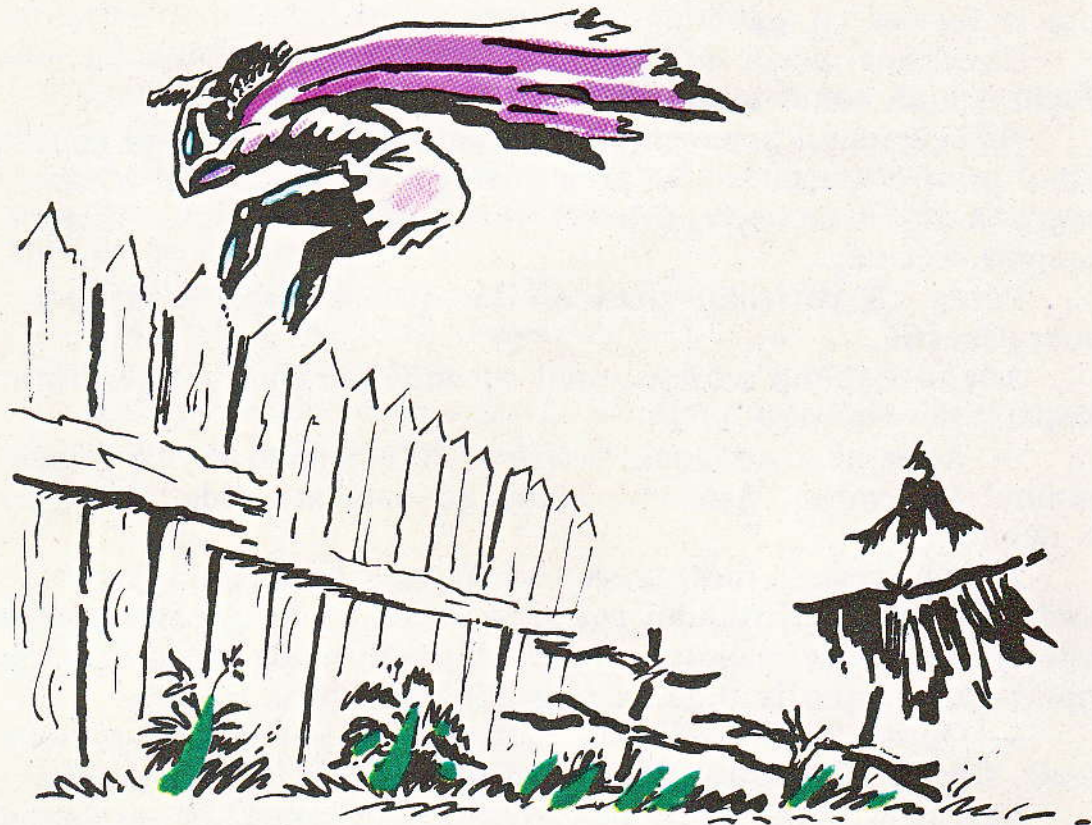
Spaniolului i se alătură și directorul teatrului din bîlci unde atletul Lapitup dăduse reprezentația sa atît de nereușită.

— El mi-a stricat reprezentația! El a gonit pe atletul Lapitup! Nu vreau să răspund pentru negrul ăsta în fața celor Trei Grăsani! Mulțimea făcu zid în jurul lui Tibul.

Atletul Lapitup nu reușise să ajungă gardienii. El apăru din nou în piață. Se îndreptă cu toată viteza spre Tibul. Spaniolul sări de pe scenă și își scoase și cel de al doilea pistol. Directorul teatrului scoase, nu se știe de unde, un cerc alb de carton. Prin asemenea cercuri sar cîinii dresați la circ. Agitîndu-l, coborî de pe scenă și schiopătînd îl urmă pe spaniol.

Acesta ridică cocoșul pistolului.

Tibul văzu că trebuie neapărat să fugă. Mulțimea se dete la o parte. Într-o clipă el dispăru din piață. Dintr-un salt fu dincolo de

un gard ce împrejmua o grădină de zarzavat. Se uită printr-o crăpătură. Atletul, spaniolul și directorul alergau spre grădina de zarzavat. Spectacolul era amuzant. Tibul începu să rîdă. Atletul alerga ca un elefant turbat, spaniolul semăna cu un șobolan ce țopăie pe picioarele din spate, iar directorul șchiopăta ca o cioară rănită.

— Te prindem de viu! țipau ei. Predă-te!

Spaniolul clănțănea din cocoșul pistolului și din dinți. Directorul agita cercul de hîrtie.

Tibul aștepta atacul. El sta pe pămîntul negru afînat. În jurul lui erau straturi pe care creșteau varză, sfeclă, se împleteau niște lujere verzi, ca niște mustăcioare, de care atîrnau păstăi, pe ici pe colo zăceau împrăștiate frunze late.

Totul foșnea din cauza vîntului care începuse să bată. Cerul albastru și senin strălucea puternic.

Lupta începu. Tustrei se apropiară de gard.

— Aci ești? întrebă atletul.

Nu răspunse nimeni.

Atunci spaniolul strigă:

— Predă-te! Am în fiecare mână câte un pistol. Sînt pistoale de la cea mai renumită firmă „Excroc și fiul“. Sînt cel mai bun ochitor din țară. Ai înțeles?

Tibul nu se pricepea în arta de a trage cu pistolul. Și nici nu avea pistol. Însă el avea la îndemînă, sau, mai corect, sub picioare, foarte multe căpățîni de varză. Se aplecă, smulse o varză rotundă și grea și o aruncă peste gard. Căpățîna de varză nimeri pe director drept în burtă. Apoi zbură a doua, a treia... Explodau ca și bombele.

Dușmanii își pierdură cumpătul.

Tibul se aplecă după cea de a patra. O apucă de obraji ei rotunzi, se sforță să o smulgă, dar, vai! căpățîna de varză nu cedă. Mai mult, ea începu să vorbească cu o voce omenească:

— Asta nu e căpățîna de varză. Țsta-i capul meu! Eu sînt

vînzătorul de baloane pentru copii. Am fugit din palatul celor Trei Grăsani și am nimerit într-o galerie subterană. Începutul ei este în cratița din cofetăria palatului, iar sfîrșitul, aci. Se întinde pe sub pămînt ca un maț lung...

Tibul nu-și credea urechilor: căpățîna de varză se dădea drept cap de om!

Atunci el se aplecă și, privind minunea, fu nevoit să creadă ceea ce vedea cu ochii. Ochii omului care știa să meargă pe sîrmă nu se putea înșela.

Ceea ce văzuse, într-adevăr, nu avea nimic comun cu căpățîna de varză. Era mutra rotundă a vînzătorului de baloane, care, ca întotdeauna, semăna cu un ceainic cu nasul subțire și cu margarete zugrăvite pe el.

Vînzătorul îl privea de sub pămîntul afînat, care, împrăștiindu-se sub formă de bulgări sfărîmicioși, îi înconjurase gîtul ca un guler negru.

— Grozav! zise Tibul.

Vînzătorul se uită la el cu ochii lui rotunzi, în care se reflecta cerul.

— Am dat ajutoarelor de cofetari toate baloanele și ei mi-au dat drumul... Dar uitate colo, cum zboară unul dintre ele...

Tibul se uită și văzu sus de tot, în albastru strălucitor al cerului, un balon mic, de culoare portocalie.

Era unul dintre baloanele cu care vînzătorul își răscumpăraseră libertatea.

Cei trei, care stăteau după gard și întocmeau planul de atac, văzură și ei balonul. Spaniolul uită de toate. Sări în sus de-un stîngen și, rotindu-și și cel de-al doilea ochi, își luă poziția de tragere. Era un ochitor pasionat.

— Priviți! strigă el. Colo sus, la o înălțime de zece clopotnițe, zboară un balon zurbagiu. Pun rămașag pe zece galbeni că-l voi nimeri. Nu există ochitor mai bun ca mine!

Nimeni nu vru să se prindă cu el, ceea ce nu-l descurajă. Atletul și directorul se înfuriară.

— Măgarule! strigă atletul. Măgarule! Acum nu e timpul să te ocupi cu vînătoarea de baloane. Măgarule! Noi trebuie să-l prindem pe Tibul. Nu consuma zadarnic munițiile.

Nimic nu-l putea însă convinge. Balonul părea o țintă mult prea ispititoare pentru un trăgător bun. Spaniolul închise ochiul cel neastîmpărat și ținti. Și pînă ce el ochi, Tibul scoase pe vînzător din pămînt. În ce hal era! Ce nu atîrna de veșmintele lui! Resturi

de cremă și sirop, peste care se lipiseră bulgări de pământ, stelute din fructe zaharisite și câte altele!

În locul de unde Tibul smulsese din pământ pe vânzător, ca pe un dop dintr-o sticlă, rămăsese o gaură neagră. În acea gaură pământul se prăbuși cu zgomot, de parcă o ploaie torențială cădea pe poclitul unei trăsurii.

Spaniolul trase. Desigur, nu nimeri balonul. Dar, vai! Nimeri în pălăria verde a directorului său, care și ea era înaltă ca o clopotniță.

Tibul fugi din grădina de zarzavat, sărind peste gardul de vizavi. Pălăria cea verde căzu, rostogolindu-se ca burlanul de la samo-

var. Spaniolul se rușină de-a binelea. Renumele de bun ochitor și-l pierduse, mai mult, chiar și stima directorului.

— A, mizerabile! Directorul își ieși din fire și înecându-se de furie și făcându-și vînt aruncă cercul de hîrtie în capul spaniolului.

Cercul se rupse cu zgomot și capul spaniolului rămase înconjurat de un guler colțurat de hîrtie.

Numai Lapitup nu făcea nimic. Dar împușcăturile spaniolului alarmaseră toți cîinii de prin împrejurimi. Unul dintre ei ieși de undeva și se năpusti asupra atletului.

— Salvați-vă care cum puteți! reuși să strige Lapitup.

Tustrei o rupseră la fugă.

Vânzătorul rămase singur. El se cățără pe gard și se uită împrejur. Cei trei prieteni se rostogoleau pe panta verde. Lapitup sărea într-un picior, ținîndu-se cu o mîină de pulpa sfîșiată a celui-lalt picior. Directorul se cocoțase într-un pom și rămăsese spînzurat pe creangă ca o bufniță, iar spaniolul, al cărui cap împodobit

cu gulerul de hîrtie se mișca tare caraghios, trăgea furios cu pistoalele în cîine, nimerind de fiecare dată în sperietoarea de ciori din grădina de zarzavat.

Cîinele se oprise pe marginea de sus a vîlceleii, nemaiavînd poftă să-i atace. Foarte mulțumit de gustul piciorului lui Lapitup, el dădea din coadă și, căscînd o gură pînă la urechi, își scoase limba roză și lucioasă.

Capitolul VI

Un fapt neprevăzut

„Întrebați-l pe doctorul Gaspar Arneri“, răspunse gimnastul Tibul la întrebarea cum de căpătase culoarea neagră.

Însă și fără a mai întreba pe doctor se poate ghici cauza. Să ne reamintim: Tibul reușise să dispară de pe cîmpul de luptă și că gardienii, urmărindu-l, aprinseseră cartierele muncitorești și trăsese ră asupra lui în Piața Stelei. Tibul se refugiase în casa doctorului Gaspar. Însă și aci putea fi găsit în orice moment. Pericolul era evident. Toată lumea îl cunoștea după chip.

Toți negustorii erau de partea celor Trei Grăsani, deoarece și ei erau grași și bogați. Orice bogătaș care locuia în vecinătatea doctorului Gaspar îl putea denunța gărzii că-l adăpostește pe Tibul.

— Trebuie să-ți schimbi înfățișarea, zisese doctorul în noaptea aceea în care Tibul apărură în casa lui.

Și doctorul Gaspar îl transformă pe Tibul.

El îi spuse:

— Ești un uriaș! Ai un piept enorm, umerii lași și puternici, dinții albi și strălucitori, părul negru, creț și aspru. Dacă nu aveai

pielea albă, ai fi semănat cu un negru din America de Nord. Ei bine. Eu te voi ajuta să devii un negru adevărat.

Doctorul Gaspar Arneri studiase aproape o sută de științe. Era un om foarte grav, dar cu un suflet bun. Treaba-i treabă, totuși din cînd în cînd o distracție nu strică. Cîteodată îi mai plăcea și lui să se distreze, însă și atunci rămînea tot savant. În răstimpuri el pregătea abțibilduri pe care le dăruia copiilor săraci din orfelinate, făcea tot felul de jucării, artificii minunate, făurea instrumente muzicale cu o sonoritate extraordinară, combina diferite culori.

— Iată, zise doctorul către Tibul. Privește. În acest flacon este un lichid incolor, însă aplicat pe piele, sub influența aerului uscat, el o colorează în negru cu o nuanță de violet, proprie negrilor. Iar în acest flacon am o altă soluție, care face să dispară această culoare.

Tibul își scoase tricoul cusut din triunghiuri de diferite culori și se frecă cu lichidul întepător, care răspîndea un puternic miros de cărbune ars. Într-o oră deveni negru.

Atunci intră mătușa Ganimed cu șoarecele ei. Restul îl cunoaștem.

Dar să ne întoarcem la doctorul Gaspar. Ne-am despărțit de el în clipa în care căpitanul Bonaventura l-a luat în trăsură funcționarului de la palat.

Trăsura zbura ca vîntul. Știm că atletul Lapitup n-a prins-o din urmă.

În trăsură era întuneric. Trezindu-se înăuntru, doctorului i se păru la început că funcționarul care ședea alături de el ține un copil pe genunchii săi, o fetiță cu buclele în dezordine.

Funcționarul tăcea. Copilul la fel.

— Scuzați-mă, nu cumva am ocupat prea mult loc? întrebă doctorul politicos, ridicîndu-și pălăria.

Funcționarul îi răspunse sec:

— Nu vă deranjați.

Lumina abia pătrundea prin ferestrele înguste ale cupeului. După cîteva minute ochii doctorului se obișnuiră cu întunericul. Atunci el văzu nasul lung și pleoapele întredeschise ale funcționarului și o fetiță adorabilă, într-o rochiță elegantă. Fetița părea foarte tristă. Și probabil că era palidă, însă în semiobscuritatea din trăsură, acest lucru nu se putea stabili.

„Sărăcuța! se gîndi doctorul Gaspar. Poate e bolnavă“. Și din nou se adresa funcționarului:

— După toate aparențele, e nevoie de ajutorul meu. Sărmanul copil s-a îmbolnăvit?

— Da, se cere ajutorul dumneavoastră, răspunse funcționarul cu nasul lung.

„Fără îndoială că fetița este nepoata unuia dintre cei Trei Grăsani sau vreun mic musafir al moștenitorului Tutti... Doctorul merse înainte cu presupunerile. E îmbrăcată elegant, o aduc din palat însoțită de căpitanul gărzii. E clar că-i o persoană marcantă. Da, însă copiii adevărați sînt ținuti departe de moștenitorul Tutti. Cum s-a întîmplat că totuși acest îngeraș a pătruns în palat?“

Doctorul făcea fel de fel de ipoteze. Încercă din nou să intre în vorbă cu funcționarul cu nasul lung.

— Spuneți-mi, de ce suferă fetița? Poate are difterie?

— Nu, are o gaură în piept.

— Vreți să spuneți că are ceva la plămîni?

— Are o gaură în piept, repetă funcționarul.

Din politete, doctorul nu mai insistă.

— Săraca fetiță, oftă el.

— Asta nu e fetiță, ci păpușă, zise funcționarul.

În momentul acela trăsura ajunsese la locuința doctorului.

Căpitanul Bonaventura și funcționarul cu păpușa intrară în urma doctorului în casă. Acesta îi primi în laborator.

— Dacă asta e o păpușă, ce nevoie mai aveți de ajutorul meu?

Funcționarul începu să explice și totul se lămurii.

Mătușa Ganimed, care încă nu-și venise în fire după emoțiile din dimineața aceea se uita prin gaura cheii. Ea văzu pe temutul căpitan Bonaventura. El stătea rezemat în sabie, săltîndu-se mereu pe un picior. Era încălțat cu niște cizme enorme, cu margini răsfîrnte. Pintenii lui semănau cu un fel de comete. Mătușa mai văzu și pe fetița cea tristă și bolnavă, îmbrăcată elegant cu o rochiță roz, pe care funcționarul o așezase în fotoliu. Fetița plecase capul cu păru-i în dezordine și părea că se uită în jos, la piciorușele-i gingașe, încălțate cu pantofiori de atlas și cu trandafiri de aur în loc de pămătufi.

Un vînt puternic izbea oblonul din galerie și acest zgomot

împiedica pe mătușa Ganimed s-audă tot ce se vorbea în laborator. Totuși ea înțelese câte ceva.

Funcționarul arată doctorului Gaspar ordinul Consiliului celor Trei Grăsani. Doctorul îl citi și începu să se agite.

— Păpușa trebuie să fie reparată pînă mîine dimineată, zise funcționarul sculîndu-se în picioare.

Căpitanul Bonaventura își zăngăni pintenii.

— Da... însă... doctorul își desfăcu mîinile nedumerit. Mă voi strădui, dar parcă poți să garantezi?! Eu nu cunosc mecanismul acestei fermecătoare păpuși. Trebuie mai întîi să-l studiez, să-mi dau seama ce anume este stricat, trebuie să confecționez piese noi pentru mecanismul ei. Toate acestea cer foarte mult timp. Se poate ca priceperea mea să fie neputincioasă... Poate că nu voi reuși să restabilesc buna stare a păpușii rănite... Mi-e teamă, domnilor... Într-un timp atît de scurt... Numai o singură noapte... Nu pot făgădui nimic...

Funcționarul îi tăie vorba. Ridicînd degetul în sus spuse:

— Durerea moștenitorului Tutti e prea mare, ca să putem întîrzia. Păpușa trebuie adusă la viață pînă mîine dimineată. Aceasta este voința celor Trei Grăsani. Nimeni nu poate îndrăzni să se împotrivească ordinelor lor. Mîine dimineată veți aduce păpușa reparată la palatul celor Trei Grăsani.

— Da... însă... protestă doctorul.

— Nici o vorbă! Păpușa trebuie să fie reparată pînă mîine dimineată. Dacă veți reuși să faceți acest lucru, vă așteaptă o răsplată frumoasă; dacă nu, atunci pedeapsa va fi foarte aspră.

Doctorul fu zguduit.

— Mă voi strădui, murmură el, însă trebuie să mă înțelegeți, acesta este un lucru de foarte mare răspundere...

— Am terminat! îi reteză vorba funcționarul și își coborî degetul. Eu v-am transmis ordinul, dumneavoastră sînteți obligați să-l executați. La revedere!...

Mătușa Ganimed se dete repede la o parte din fața ușii și fugi în camera ei, unde, într-un colț, ronțăia fericit șoarecele. Îngrozitorii musafiri plecară. Funcționarul se urcă în trăsură; contele Bonaventura, zăngănindu-și pintenii strălucitori, sări pe cal; gardienii își înfundară mai mult șepcile pe cap. Și toți plecară în galop.

Păpuşa moştenitorului Tutti rămase în laboratorul doctorului. După ce conduse pe vizitatori, doctorul intră în casă, căută pe mătuşa Ganimed şi îi zise cu o voce neobişnuit de severă:

— Mătuşă Ganimed! Ia aminte. Eu țin la renumele meu de om înțelept, doctor iscusit şi meşter dibaci. Afară de aceasta, țin la capul meu. Mîine dimineată s-ar putea să-mi pierd şi una, şi alta. Mă aşteaptă o muncă grea în noaptea asta. Ai înțeles? El flutură ordinul Consiliului guvernamental al celor Trei Grăsani. Nimeni nu trebuie să mă deranjeze! Să nu faci nici un zgomot. Să nu zdrăngăneşti farfuriile, să nu faci fum, să nu chemi găinile, să nu prinzi şoareci. Nu vreau nici un fel de scrob, conopidă, marmeladă şi picături de valeriană. Ai înțeles?

Doctorul Gaspar era foarte supărat.

Mătuşa Ganimed se închise în camera ei.

— Ciudate lucruri, foarte ciudate lucruri! mormăia ea. Nu înțeleg nimic... Un negru... o păpuşă, un ordin... Ciudate zile am mai ajuns!

Pentru a se linişti, se hotărî să scrie o scrisoare nepoatei sale. Trebuia să scrie cu multă prudență, ca să nu scîrțîie penița. Îi era frică să nu deranjeze pe doctor.

Trecu o oră. Mătuşa Ganimed scria. Ea ajunsese la descrierea ciudatului negru, care apăruse azi-dimineată în laboratorul doctorului Gaspar.

„...Au plecat împreună. Doctorul s-a întors cu funcționarul palatului şi cu garda. Ei au adus o păpuşă care nu se deosebeşte cu nimic de o fetiță. Însă negrul nu mai era cu ei. Unde a dispărut, nu ştiu...”

Problema dispariției negrului, care nu era altul decît gimnastul Tibul, îl neliniştea şi pe doctorul Gaspar. Lucrînd la repararea păpuşii, el nu înceta să se gîndească la soarta lui Tibul. Era supărat. Vorbea cu el însuşi:

— Ce imprudență! L-am vopsit într-o culoare minunată, l-am făcut de nerecunoscut, l-am transformat în negru, iar el s-a trădat singur în Piața Paisprezece! S-ar putea să-l prindă... Of! Ce imprudent! Vrea oare să nimerească în cuşca de fier?

Doctorul Gaspar era foarte supărat. Întîi imprudența lui Tibul, pe urmă această păpuşă... Afară de aceasta, emoțiile de ieri şi cele zece eşafoade din Piața Justiției...

— Ce vremuri îngrozitoare! exclamă doctorul.

El nu știa că execuția care trebuia să aibă loc în ziua aceea fusese amînată. Funcționarul palatului fusese zgîrcit la vorbă. El nu povestise doctorului despre cele ce se petrecuseră în ziua aceea la palat.

Doctorul examinează sărmana păpușă și rămase nedumerit.

— De unde proveneau aceste răni? Erau provocate de o armă albă — probabil de o sabie. Păpușa, fetița minunată, fusese înjunghiată... Cine să fi făcut aceasta? Cine a îndrăznit să taie cu sabia păpușa moștenitorului Tutti?

Doctorul nu-și putea închipui că acest lucru a fost făcut de gardieni. Lui nu-i trecea prin gînd că însăși garda palatului refuzase să servească pe cei Trei Grăsani și că trecuse de partea poporului. Cît de bucuros ar fi fost dacă ar fi aflat acest lucru!

Doctorul luă în mîini căpșorul păpușii. Soarele ce pătrundea prin fereastră lumina puternic păpușa. Doctorul o privea.

„Ciudat, foarte ciudat, își zise el, eu am mai văzut undeva această față... Da, desigur! Am văzut-o, o recunosc. Dar unde? Cînd? Acest obraz a fost viu, fața vie a unei fetițe, care zîmbea, făcea nutrișoare drăgălașe, era cochetă, atentă și cîteodată tristă... Da, da! Asupra acestui lucru nu poate fi nici un dubiu! Dar miopia mea blestemată mă împiedică să țin minte figurile.“

Doctorul apropie căpșorul buclat al păpușii de ochii săi.

„Ce păpușă minunată! Ce meșter iscusit trebuie să fie cel care a creat-o. Ea nu seamănă cu o păpușă obișnuită. Păpușile au de obicei ochi albaștri mari, neomenești, fără expresie, năsucul cîrn, buzele ca o fundiță, buclișoare blonde și crețe întocmai ca la miei. O păpușă, după înfățișare pare fericită, dar în realitate, e indifereentă... Păpușa aceasta nu are nimic caracteristic păpușilor. Jur, ea pare o fetiță transformată în păpușă!“

Doctorul Gaspar își admira neobișnuita sa pacientă. Tot timpul nu-l părăsi gîndul că undeva, cîndva, el mai văzuse acest obrăzor palid, ochii aceștia cenușii, atenți, părul scurt și ciufulit. Mai ales i se păreau cunoscute felul cum ținea capul și privirea: ea înclinase căpșorul puțin pe o parte și privea la doctor de jos, atent și șiret...

Doctorul nu putu rezista și întrebă tare:

— Cum te cheamă, păpușico?

Însă fetița tăcea. Atunci, doctorul își aduse aminte. Păpușa e

stricată: trebuie să-i redau vocea, să-i repar inima, s-o învăț din nou să zîmbească, să danseze și să se poarte la fel ca fetițele de vîrsta ei.

„După înfățișare să tot aibă vreo doisprezece ani.“

Nu mai era timp de pierdut. Doctorul se apucă de lucru. „Trebuie să înviez păpușa!“

Mătușa Ganimed terminase scrisoarea. Ea se plictisi timp de două ore. Apoi o apucă curiozitatea: „Ce treabă urgentă are de făcut doctorul Gaspar? Ce fel de păpușă o fi asta?“

Ea se furișă tiptil spre ușa laboratorului și se uită prin gaura cheii. Dar vai! Cheia era în ușa. Așa că nu văzu nimic, în schimb ușa se deschise și doctorul Gaspar ieși. El era așa de supărat, încît nu făcu nici o observație mătușii Ganimed pentru indiscreția ei. Dar și așa mătușa Ganimed se rușină.

— Mătușă Ganimed, zise doctorul, eu plec. Mai precis sînt nevoit să plec. Cheamă te rog un birjar.

Tăcu, apoi începu să-și frece fruntea cu podul palmei.

— Merg la palatul celor Trei Grăsani. E foarte posibil să nu mă mai întorc de acolo.

Uimită, mătușa Ganimed se dete înapoi:

— La palatul celor Trei Grăsani?

— Da, mătușă Ganimed. Stăm tare prost. Mi s-a adus păpușa moștenitorului Tutti. Asta este cea mai grozavă păpușă din lume. Mecanismul ei s-a stricat. Consiliul guvernamental al celor Trei Grăsani mi-a ordonat să repar această păpușă pînă mîine dimineață. Mă amenință o pedeapsă aspră.

Mătușica Ganimed era gata să plîngă.

— Și iată, eu nu pot să repar această sărmană păpușă. Am demontat mecanismul ascuns în pieptul ei, mi-am dat seama de secretul acestuia, aș putea s-o repar, dar... dar mai e un fleac. Din cauza acestui fleac, mătușă Ganimed, nu pot s-o repar. Acolo, în acest mecanism ingenios, se găsește o roțiță dințată care a plesnit... Nu mai e bună de nimic! Trebuie făcută una nouă... Am un metal potrivit, asemănător cu argintul, însă înainte de a mă apuca de lucru, trebuie să țin acest metal într-o soluție de vitriol cel puțin două zile. Înțelegi? Două zile... Iar păpușa trebuie să fie gata mîine dimineață...

— Dar nu se poate pune altă roată? propuse timid mătușa Ganimed.

Doctorul dădu trist din mână.

— Am încercat de toate, dar nu iese nimic.

Peste cinci minute, în fața casei doctorului Gaspar se opri un cupeu.

Doctorul hotărîse să meargă la palatul celor Trei Grăsani.

— Am să le spun că pentru mîine dimineață păpușa nu poate să fie gata. Să facă cu mine ce vor...

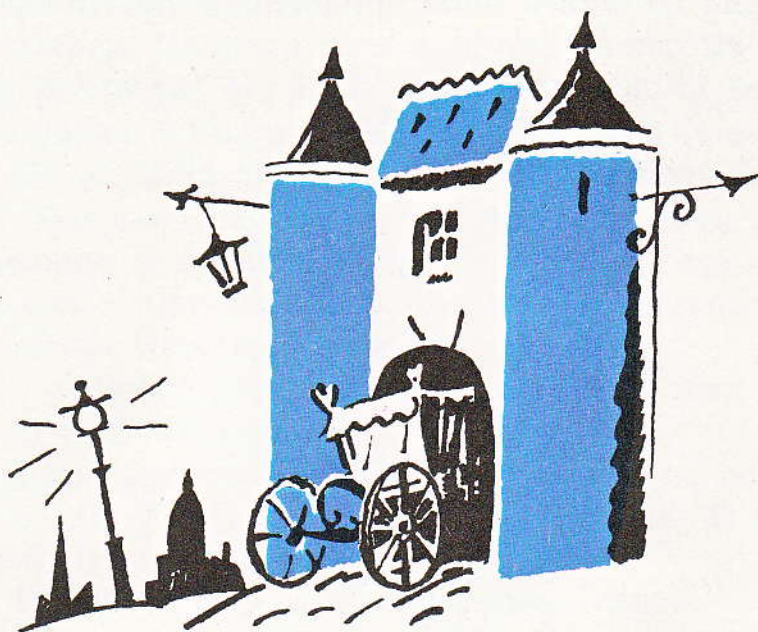
Mătușa Ganimed își mușcă șorțul și clătină din cap atît de tare, încît se sperie că i se va desprinde capul.

Doctorul Gaspar așeză păpușa alături de el și plecă.

Capitolul VII

O noapte a ciudatei păpuși

Vîntul şuiera pe la urechile doctorului Gaspar. Melodia ieșea respingătoare, mai îngrozitoare decît galopul cailor, executat în duet de roata tocilei și un cuțit condus de mîna unui tocilar sînguincios.

Doctorul își acoperi urechile cu gulerul, expunîndu-și spatele vîntului.

Atunci, vîntul își văzu de stele. Ba le stingea, ba le rostogolea, ba le prăbușea după triumphiurile negre ale acoperișurilor. Cînd se plictisi de acest joc, el iscă norii. Însă norii s-au năruit ca niște turnuri. Deodată vîntul se făcu rece: se răcise de furie.

Doctorul trebui să se înfășoare în pelerină. Jumătate din pelerină o cedase păpușii.

— Mînați! Mînați! Vă rog mînați!

Din senin, doctorului i se făcu frică și de aceea grăbise pe birjar. Era ceva foarte alarmant, era întuneric și pustiu. Doar la cîteva ferestre apărură luminițe roșietice, celelalte ferestre fiind astupate cu obloane. Oamenii erau în așteptarea unor evenimente groaznice.

În această seară, multe lucruri păreau neobișnuite și suspecte. Și, câteodată, doctorului îi era teamă chiar ca nu cumva ochii ciudatei păpuși să înceapă a străluci în întuneric, ca două nestemate. El căută să nu privească spre însoțitoarea lui.

„Fleacuri! se încurajă singur. Nervii îmi sînt tare zdruncinați. E o seară obișnuită. Numai că-s cam puțini trecători. Iar vîntul le mișcă atît de ciudat umbrele, încît fiecare dintre cei întîlniți pare un ucigaș mercenar într-o misterioasă pelerină înaripată... Și felinarele cu gaz de la răscruci ard cu o lumină albastră, moartă... Vai, de-aș ajunge mai repede la palatul celor Trei Grăsani!”

Există un mijloc foarte bun împotriva fricii: să adormi. Se recomandă mai ales să tragi plapuma peste cap. Doctorul recurse la acest procedeu. Dar înlocui plapuma cu pălăria, pe care o îndesă bine pe ochi. Și, bineînțeles, începu să numere pînă la o sută. Aceasta totuși nu-l ajută. Atunci, se folosi de un mijloc care acționa puternic. Începu să repete:

— Un elefant și cu un elefant fac doi elefanți; doi elefanți și cu un elefant fac trei elefanți; trei elefanți și cu un elefant fac patru elefanți...

Și așa, ajunse pînă la o întreagă turmă de elefanți. Iar, la al o sută douăzeci și treilea elefant, elefantul închipuit se transformă într-un elefant adevărat. Și, întrucît doctorul nu-și putea da seama dacă este vorba de un elefant sau de atletul roz, Lapitup, se vede că el adormise și începu să viseze.

În timpul somnului, vremea trece mult mai repede decît în realitate. În tot cazul, în vis, doctorul ajunse deja la palatul celor Trei Grăsani și se înfățișă chiar la judecată. Grăsanii stăteau în fața lui, ținînd păpușa de mînă, cum își ține arapul maimuța sa în fusta albastră. Nu voiau să asculte nici o explicație.

„N-ai îndeplinit ordinul, spuneau ei. Meriți o pedeapsă aspră. Trebuie să mergi pe sîrmă, cu păpușa de mînă, deasupra Pieții Stelei. Dar mai întîi scoate ochelarii...”

Doctorul ceru iertare. Îi era frică în special de soarta păpușii... El argumenta astfel:

„Eu sînt obișnuit, știu să cad... Dacă voi cădea de pe sîrmă și voi nimeri în bazin, nu se va întîmpla nimic. Am experiență: am mai căzut doar, odată cu turnul, în piața de la porțile orașului... Dar păpușa, săraca păpușă! ea se va sparge în țandări... Fie-vă milă de ea!... Eu sînt convins că nu este păpușă, ci o fetiță vie, cu un nume fermecător, pe care l-am uitat, de care nu-mi mai pot aduce aminte...”

„Nu! țipau Grășanii. Nu! nici o îndurare! Acesta este ordinul celor Trei Grășani!“

Țipătul fusese atât de strident, încât doctorul se trezi.

— Acesta e ordinul celor Trei Grășani! țipă cineva chiar în urechea lui.

Acum doctorul nu mai dormea. Țipătul era aievea. Doctorul își descoperi ochii — sau mai bine zis, ochelarii — de sub pălărie și se uită împrejur. În timp ce dormise, noaptea se făcuse mai neagră.

Cupeul se oprise. Era înconjurat de siluete negre: ele făcuseră larmă, pătrunzând în somnul doctorului. Siluetele agita felinarele. Ele aruncau umbre în formă de gratii.

— Ce s-a întâmplat? întrebă doctorul. Unde ne aflăm? Cine sînt acești oameni?

Una din siluete se apropie și ridică felinarul la înălțimea capului, luminînd pe doctor. Felinarul se balansa. Mîna care îl ținea de inelul de sus era cu o mînușă din piele aspră, cu manșete largi.

Doctorul înțelese: era gardianul.

— Acesta este ordinul celor Trei Grășani! repetă silueta.

Lumina galbenă o destrăamă în fișii. Șapca de mușama lucea în noapte, pîrînd de metal.

— Nimeni nu are voie să se apropie de palat pe o rază de un kilometru. Chiar astăzi s-a dat acest ordin. În oraș e agitație. Nu poate merge mai departe!

— Da, însă am absolută nevoie să mă prezint la palat.

Doctorul era revoltat.

Gardianul îi vorbi cu o voce tăioasă:

— Eu sînt comandantul patrulei, căpitanul Terep. Nu vă dau voie să mergeți mai departe nici un pas. Fă calea-ntoarsă! strigă el vizitiului, ridicînd felinarul.

Doctorul nu se simțea în apele sale, însă nu se îndoia că dacă se va afla cine este și motivul pentru care trebuia să se prezinte la palat, i se va da drumul imediat.

— Sînt doctorul Gaspar Arneri, zise el.

În loc de răspuns, răsunară rîsete. Din toate părțile se mișcau felinarele.

— Cetățene, nu sîntem dispuși să glumim în aceste timpuri tulburi și la o oră atît de tîrzie, zise comandantul patrulei.

— Iar eu vă repet: sînt doctorul Gaspar Arneri!

Comandantul patrulei se înfurie și zise rar și răspicat, însoțind fiecare cuvînt cu un zăngănit de sabie:

— Pentru a pătrunde în palat vă folosiți de un nume străin. Doctorul Gaspar Arneri nu hoinărește noaptea, mai ales în noaptea aceasta. În prezent el este ocupat cu un lucru de mare importanță: el reînvie păpușa moștenitorului Tutti. Abia mîine dimineață se va prezenta la palat. Pe dumneata, ca un înșelător ce ești, te voi aresta!

— Ce?! Aci fu rîndul doctorului să se înfurie.

„Ce?! Își permite să nu mă creadă? Bine. Îi voi arăta atunci păpușa!”

Întinse mîna după păpușă și deodată...

Păpușa dispăruse! În timp ce el dormea, păpușa căzuse din trăsură. Doctorul îngheță.

„Poate că mai visez încă?” îi trecu un gînd prin minte.

Dar vai! Era realitate.

— Ei! mugi comandantul patrulei scrișnind din dinți și mișcîndu-și degetele cu care ținea felinarul. Du-te la dracu! Îți dau drumul numai să nu-mi pierd timpul cu un moșneag... Piei!

Fu nevoit să se supună. Vizitiul întoarse trăsura. Aceasta scîrțîi, calul sforăi, felinarele se mai agitară pentru o ultimă oară și sărmanul doctor plecă înapoi.

Nu mai putu să rabde și începu să plîngă. Vorbiseră cu el atît de grosolan; i se spusese că e moșneag; iar lucrul cel mai important, pierduse păpușa moștenitorului Tutti!

„Asta înseamnă că mi-am pierdut capul, în adevăratul înțeles al cuvîntului”.

Și plîngea. Ochelarii i se aburiseră și nu mai vedea nimic. Îi venea să-și îngroape capul în perne. Între timp vizitiul mîna calul. Doctorul se mai necăji încă vreo zece minute. Curînd însă îi reveni obișnuitul său bun simț.

„Încă mai pot să găsesc păpușa, judecă el. În această noapte sînt puțini trecători. Locul acesta e întotdeauna pustiu. Poate că între timp să nu fi trecut nimeni pe drum...”

Dădu ordin vizitiului să meargă la pas și să cerceteze cu atenție calea.

— Ei, ce?... ce? întreba în fiecare moment.

— Nu se vede nimic, nimic, răspundea vizitiul.

El îl înștiință despre tot ce vedea — lucruri nefolositoare și care nu prezentau nici un interes pentru el.

— Un butoiăș.

— Nu... Nu asta...

— O bucată bună de geam...

— Nu.

— O gheată ruptă.

— Nu, răspundea doctorul tot mai încet.

Vizitiul se străduia din răputeri. Își ostenise ochii tot uitîndu-se. Vedea atît de bine în întuneric de parcă n-ar fi fost vizitiu, ci căpitan pe un transatlantic.

— Dar păpușa... Nu se vede? O păpușă în rochiță roz?

— Nu este, zise trist vizitiul cu vocea lui de bas.

— Ei, în cazul acesta, înseamnă că a fost găsită de cineva. N-are nici un sens s-o căutăm mai departe... Aici, în locul acesta am adormit... În momentul acela, ea se mai afla încă alături de mine... Vai!...

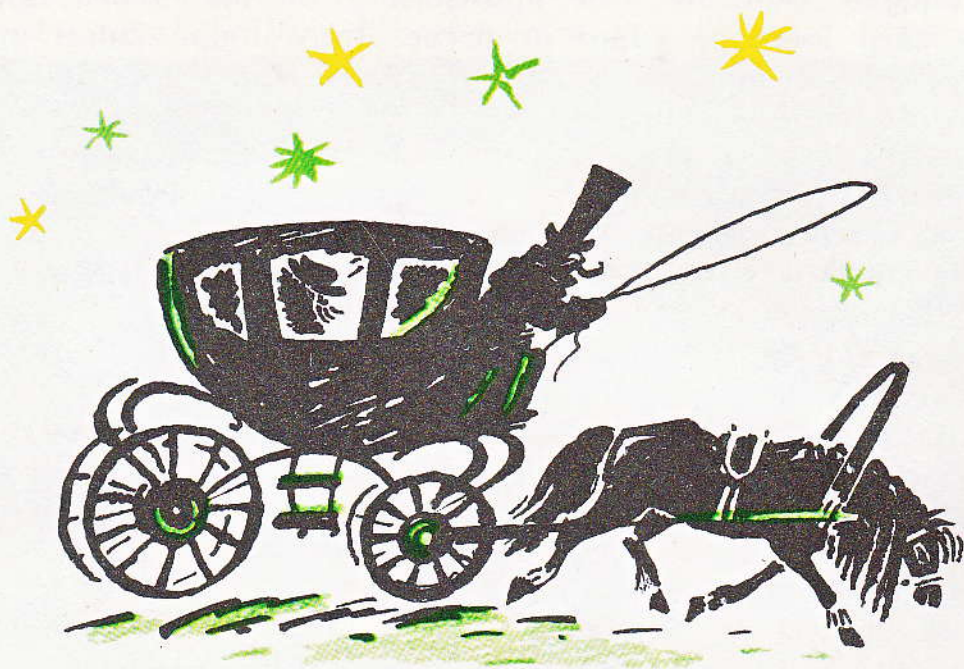
Și doctorul din nou era gata să plîngă. Vizitiul, în semn de compătimire, smiorcăi și el de mai multe ori din nas.

— Și atunci ce-i de făcut?

— Vai, eu nu mai știu... Vai, nu mai știu... Doctorul stătea cu capul în mîini și se legăna de necaz și din pricina zdruncinăturilor trăsorii. Știu, zise el. Desigur... desigur... Cum de nu mi-a venit în gînd! A fugit... Această păpușă... Am adormit, iar ea a fugit. E clar. Era vie. De la început am observat lucrul acesta. Asta însă nu-mi micșorează vina față de cei Trei Grăsani.

Deodată, i se făcu foame. Tăcu cîteva clipe, iar apoi zise foarte solemn:

— Astăzi nu am luat masa de prînz! Du-mă la cel mai apropiat birt.

Foamea îl mai liniști pe doctor.

Colindară mult timp pe străzile întunecoase. Toți birtășii își închiseseră ușile. Toți grăsanii treceau prin multe emoții în noaptea aceea agitată.

Ei puseseră zăvoare noi la uși și baricadaseră intrările cu scrinuri și dulapuri. Astupaseră ferestrele cu saltele de puf și cu perne vărgate. Dar nu dormea nici unul. Toți aceia care erau mai grași și mai bogați se așteptau, în noaptea aceasta, la un atac. Cîinii legați în lanțuri fuseseră lăsați să flămânzească toată ziua, ca să devină mai răi și mai atenți peste noapte. Noaptea aceea fusese o noapte îngrozitoare pentru cei bogați și grași. Erau convingși că în fiecare clipă poporul putea să se revolte din nou. Vestea că unii dintre gardieni trădaseră pe cei Trei Grăsani, străpunseseră păpușa moștenitorului Tutti și părăsiseră palatul se răspîndise în tot orașul. Lucrul acesta neliniștea grozav pe bogătași și pe mîncăcioși.

— Fir-ar al dracului! se indignau ei. Nu ne mai putem bizui pe gardieni. Ieri au înăbușit răscoala poporului, iar astăzi vor îndrepta tunurile asupra caselor noastre.

Doctorul Gaspar pierdu orice speranță de a-și potoli foamea și de a se odihni. În jur nu era nici un semn de viață.

— Oare trebuie să mă întorc acasă? îngîină doctorul. E atît de departe... Voi muri de foame.

Și dintr-o dată simți miros de friptură. Da, mirosea plăcut a friptură, probabil friptură de berbec cu ceapă. Și vizitiul văzu în clipa aceea o lumină. O fișie îngustă de lumină se legăna sub adierea vântului.

— Ce-i asta?

— Ce bine ar fi să fie un birt! zise doctorul entuziasmat.

Se apropiară, însă nu era birt.

La o depărtare oarecare de un grup de căsuțe, pe un loc viran, stătea o casă pe roți.

Fișia îngustă de lumină pornea de la ușa întredeschisă a acestei case.

Vizitiul se dete jos din trăsură și se duse în recunoaștere. Uitînd de toate necazurile, doctorul savura mirosul fripturii. Fornăia scoțînd șuierături pe nări și își mijeja ochii adulmecînd.

— În primul rînd, mi-e frică de cîini! strigă vizitiul din întuneric. În al doilea rînd, aci sînt niște trepte...

Totul decurse în regulă. Vizitiul se urcă pe trepte pînă la ușă și ciocăni.

— Cine e acolo?

Fișia îngustă de lumină se transformă într-un dreptunghi larg și luminos. Ușa se deschise. În prag stătea un om. În mijlocul întunericului dimprejur, pe fondul puternic luminat, el părea turtit, ca tăiat dintr-o hîrtie neagră.

Vizitiul răspunse în locul doctorului:

— Dumnealui e doctorul Gaspar Arneri. Dar dumneavoastră cine sînteți? A cui e casa aceasta pe roate?

— Aci e teatrul de bîlci al unchiașului Brizac, răspunse umbra chinezească din pervaz, care, nu se știe de ce, se bucura, se agita și dădea din mîini. Poftiți, domnilor, poftiți! Sîntem foarte bucuroși că doctorul Gaspar Arneri vizitează teatrul de bîlci al unchiașului Brizac.

Sfîrșit fericit! Destul cu călătoriile nocturne! Trăiască teatrul de bîlci al unchiașului Brizac!

Doctorul, vizitiul și calul găsiră adăpost, mîncare și odihnă. Casa pe roate s-a dovedit a fi o casă primitoare. În ea locuia trupa ambulantă a unchiașului Brizac.

Cine nu auzise acest nume! Cine nu cunoștea teatrul de bîlci al unchiașului Brizac! Tot anul teatral dădea reprezentații prin piețe, în zilele de sărbători și de iarmaroc. Ce actori iscusiți! Ce distractive erau reprezentațiile lor! Mai ales că la acest teatru dansa și gimnastul Tibul.

Noi știm că el avea renumele de cel mai bun dansator pe sîrmă din țară. Am fost martorii agilității lui în Piața Stelei, cînd a trecut pe sîrmă, prin bezna înspăimîntătoare, printre gloanțele gardienilor. Cîte bătători făceau palmele spectatorilor mici și mari, atunci cînd Tibul dădea reprezentații în piețele iarmarocului! Îl aplaudau frenetic vînzătorii, cerșetorele bătrîne, școlarii, soldații și toți, toți... Acum însă, vînzătorii și fercheșii regretau că-l aplaudaseră cu frenezie: „Noi l-am aplaudat, iar el acum luptă împotriva noastră”.

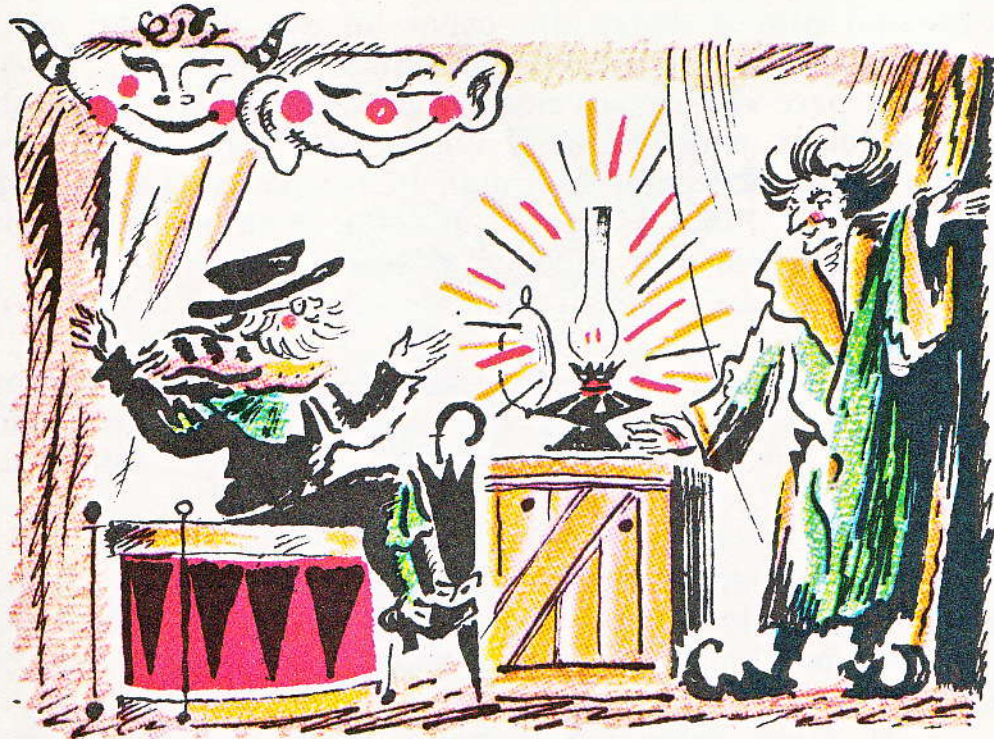
Teatrul unchiașului Brizac rămăsese orfan: gimnastul Tibul îl părăsise.

Doctorul Gaspar nu pomeni nimic despre tot ceea ce i se întîmplase lui Tibul. De asemenea, nu spuse nimic nici despre păpușa moștenitorului Tutti.

Dar ce văzu doctorul înăuntru, în casa pe roți?

El se așează pe o tobă mare, turcească, ornamentată cu triunghiuri de culoare frez și cu sîrme aurite, împletite ca o plasă. Casa, construită în formă de vagon, se compunea din mai multe încăperi despărțite de paravane de pînză.

Ora era tîrzie. Locatarii vagonului dormeau. Omul care deschisese ușa și care părea o umbră chinezească, era un clovn bătrîn. Îl chema August. În noaptea aceea era de serviciu. Cînd doctorul se apropiase de teatrul de bîlci, August își prepara cina. Într-adevăr, era friptură de berbec cu ceapă.

Doctorul stătea pe tobă și examina încăperea. Pe un cufăr ardea o lampă cu gaz. Pe pereți erau atârinate cercuri pe care era întinsă o foiță roz-alb, bice lungi, vărgate, cu mânere metalice, strălucitoare, costume presărate cu cerculețe aurii și brodate cu flori, steluțe, bucăți de stofă multicolore de diferite mărimi. De pe pereți priveau măștile. Unele aveau coarne, la altele nasul amintea pantoful turcesc, la altele gura era pînă la urechi. O mască avea urechi enorme. Partea caraghioasă era că urechile erau de om, însă foarte mari.

În colț, într-o cușcă, se afla nu știu ce fel de animal mic. Lîngă unul din pereți era o masă lungă de lemn. Deasupra ei atîrnau zece oglinzi mici. Lîngă fiecare oglindă era o lumînare, lipită de masă cu ajutorul stearinei topite. Lumînările nu ardeau. Pe masă zăceau în dezordine cutii, pensule, vopsele, pufuri, peruci, pudră roz și diferite urme de culori uscate.

— Am fugit astăzi, ca să ne salvăm de gardieni, zise clovnul. Știți, gimnastul Tibul era actorul nostru. Gardienii au vrut să ne înhațe: credeau că l-am ascuns.

Bătrînul clovn părea foarte trist.

— Nici noi nu știm unde se află gimnastul Tibul. Probabil a fost omorât sau închis în cușca de fier.

Clovnul ofta și dădea din capul lui alb. Animalul din cușcă se uita la doctor cu ochii lui ca de pisică.

— Ne pare rău că ai venit atât de târziu la noi, zicea clovnul. Te iubim foarte mult. Ne-ai fi liniștit. Noi știm că ești prietenul celor năpăstuiți, prietenul poporului. Îți voi povesti un caz: Dădeam reprezentații în Piața Ficatului de bou. Asta era în primăvara anului trecut. Fetița mea cânta un cântec...

— Da, da... zise doctorul amintindu-și. Deodată el simți o emoție ciudată.

— Îți aduci aminte? Atunci erai în piață. Ai asistat la reprezentația noastră. Fetița mea cânta un cântec despre un pateu care a preferat să ardă în cuptor decât să ajungă în stomacul unui nobil gras.

— Da, da... mi-aduc aminte... Mai departe...

— O nobilă doamnă, bătrână, auzind acest cântec, s-a supărat. A dat ordin slugilor ei năsoase să tragă pe fetița mea de urechi.

— Da, îmi amintesc. Eu am intervenit. Am alungat slugile. Doamna m-a recunoscut și s-a rușinat. E adevărat?

— Da. Apoi dumneata ai plecat, iar fetița mea a spus că dacă slugile nobilei bătrîne ar fi tras-o de urechi, ea n-ar mai fi putut supraviețui. Dumneata ai salvat-o. Nu va uita asta niciodată!

— Dar unde e fetița dumitale acum? Întrebă doctorul foarte emoționat.

Atunci bătrînul clovn se apropie de draperia de pînză și o chemă.

Pronunță un nume ciudat, două sunete, parcă deschisese o cutiuță de lemn mică și rotundă, care se desface greu — „Suoc!”

Trecură cîteva clipe. Apoi, paravanul de pînză se dete la o parte, și de acolo apăru o fetiță cu capul puțin înclinat și bucele în dezordine. Ea se uita la doctor cu ochii săi cenușii, privindu-l parcă de jos, atent și șiret.

Doctorul ridică privirea și încremeni: era păpușa moștenitorului Tutti.

